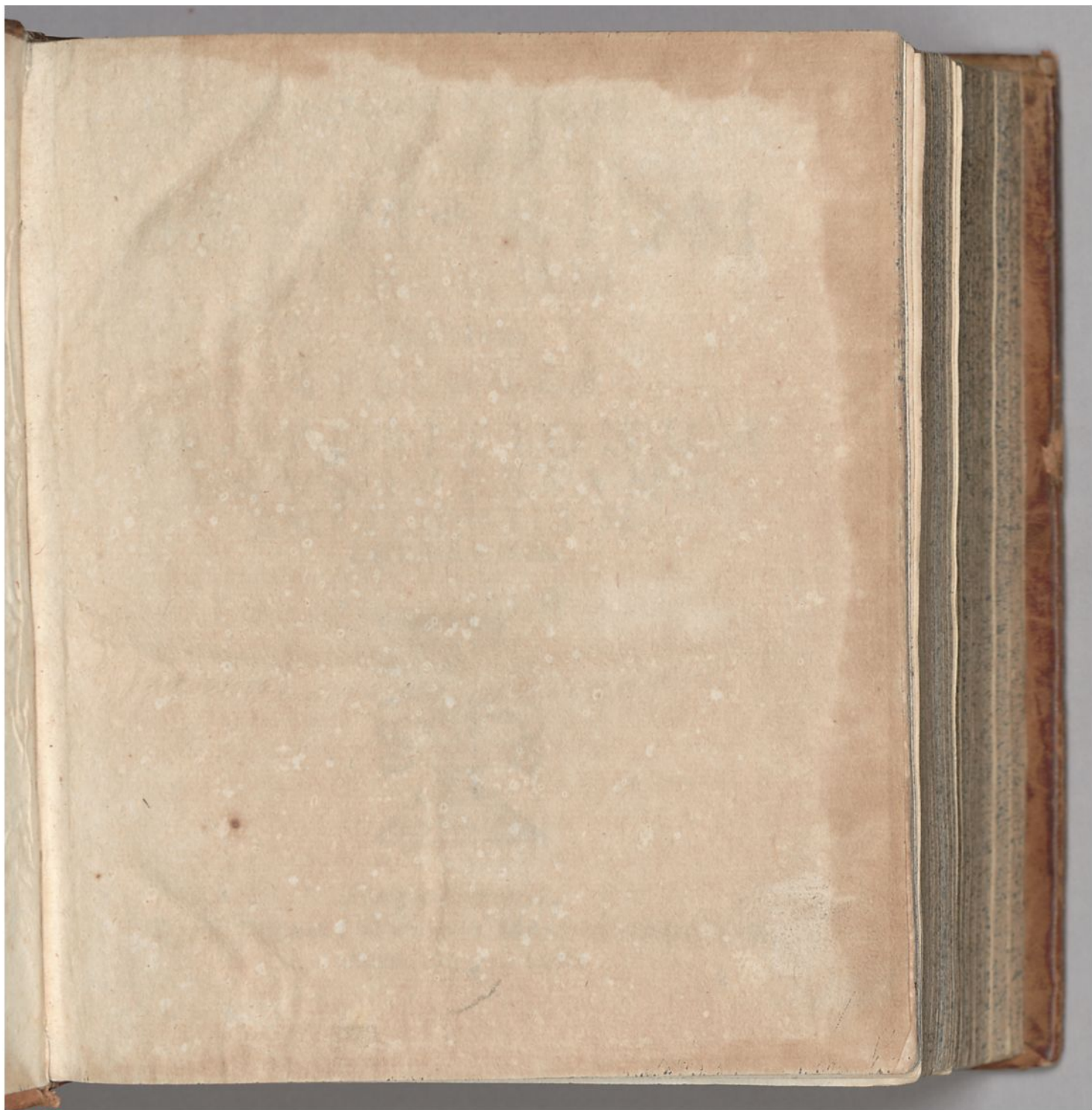

Leibn. Marg.
41

Varia ethica.

DISPUTATIO JURIDICA INAUGURALIS. 74
^{De}
UTILITATE
INNOXIA,

^{Quam}
ADSISTENTE DEI TER. OPT. MAX. GRATIA,
EX DECRETO
Illustris, Magnificæ, ac Amplissimæ Facultatis Juridicæ in
alma ac pervetusta ad Hieram Academia.

PRO LICENTIA

*Summos in utroq[ue] jure honores, immunitates, & privilegia
Doctoralia ritè ac solenniter capeßendi*

Publicæ eruditorum disquisitioni submittit

JUSTUS GEORGIUS
FALCKENREICH,

Practicus Hannoveranus.

IN AUDITORIO COELICO

Ad diem 29. (19) Julij

Horis ante & pomeridianis

RESPONDENTE

THEODORO BALTHASAR. Naden/

Erphordienßi.

Anno M. DC. LXXX.

ERFURTI, Typis JOHANN GEORG. HERTZI.

DEO
&
Patriæ.

Postquam summum istud ENS
in creatum entitatem quandam in hoc u-
niverso produxit, & optimè nostris ra-
tionibus prospexit, dum totum terrarum
orbem variis fructuum generibus adeò
exornavit, ut Adamo, à quo nos omnes
originem ducimus, & reliquis optimè de his provisum fue-
rit. Si non Adamus fallis foeminae rogationibus, & persuasio-
nibus seductus, huic morem gessisset, omnem supremi rerū
moderatoris gratiam effudisset, & hujus iram in se devol-
visset. At, licet hæc ita se habeant, attamen DEUS, po-
stea reconciliatus, pristinum favorem hominibus rursus ex-
hibuit, & ut idem nos faceremus, nostraq; propensione, &
beneficentia aliorum inopiam sublevaremus, voluit. Cum
igitur homo sit *ζῶν πολικὸν καὶ ὁλιγοῦς τῆς φύσεως τέχνασμα*,
Nosq; tam arcto jure consanguinitatis inter nos conjuncti-
simus, adeò, ut primum principium amicitiae nostrae in jure
sanguinis consistat, & fundatum, imò ab Adamo in nos
transplantatum sit; Nostrum quoq; erit, huic amicitiae na-
turali satisfacere. Componamus igitur giganteos tumultus
animi nostri. compescamus rabificas mentis nostrae pertur-
bationes, quo alterum in calamitate erigere, in miseria, &
arumnis sustentare & conservare possimus. Quid & cre-
scente multitudine, cum DEUS perspiceret multas coedes
oriri, varia flagitiorum genera perpetrari, imò hæc omnia
non observari, & huic optimè consuluit, quò UTILITAS seu

A

commo-

COMMODOM INNOXIUM, & bonus ordo conservaretur, princeps
pempq; & supremam quandam Majestatem, quam traducem
coeli Augustinus appellavit, & quæ non solum vices suas in
terra obiret [Maximè cum Magistratus sint id in subditis,
quod in alijs DEUS, ut *Plato* docet, imò sint ipsi Dei vicarii,
quibus supremus ille conditor imperium in homines, ut eo
ad Nunivini divini gloriam, & subjectorum æternam, tem-
poralemq; salutem recte utantur, concessit *Dn. Fritsch. in*
princip. peccant. concl. 1.] sed etiam legibus, & armis hanc
conciliaret, huic multitudini præfecit; ut enim eum *Machias*
vello loquar, *Ibuoni* ordini, senza, *ie militare ajuto, non altrimenti si*
disordinano, che p habitationi d uno superbo, & regale palazzo anco-
ra, che ornato di gemme, & d oro, quando senza esser coperte, non ba-
veffino cosa, che della pioggia se difendesse. Ita etiam se habere
cum hac indomita multitudine, nisi quidam, qui hanc re-
gat, adsit idoneus, in propatulo est; ars enim imperandi
populo, & rectè formare Rempublicam, res non minus est
difficilis, quàm sublimis, & scientiarum scientia, ut ait
Philo Judæus, de creatione Princ. & Fulvius Pacianus della arte di go-
vernare. imò omnium somnos eorum, qui ad rerum sedent
gubernacula, vigilantia, omnium otium, eorum labor, o-
mnium delicias, illorum industria, omnium deniq; voca-
tiones ipsorum unice defendit occupatio, teste *Seneca.* Me-
ritò igitur & ex jure sanguinis obstricti sunt, ut non solum
huic pareant, sed & in omnibus æquitatem, & COMMODOM
hoc INNOXIUM ita observent, ne sibi, alijs, & Republicæ sit
detrimento: Majestas enim sit sancta & inviolabilis, contra
quam, qui vel dicto, vel facto peccet, crimen læsæ Majesta-
tis committit, adeoq; ultimo supplicio est afficiendus; pro-
prium enim, & peculiare huic est, quod sit irremissibile, &
indispensabile, quod enim in theologia est peccatum in Spi-
ritum

ritum Sanctum, id in politica est crimen laesae Majestatis.
Vid. M. Z. Roxhorn. instit. polit. lib. 1. c. 2. ch. 8. Cum igitur ad
altiora, & quidem summos in utroq; jure honores evo-
lanti, disputationem quandam Inauguralem elaborare ne-
cessum sit, & Ego, licet mecum de alia materia disputare
constitueram, svasu tamen inclytae Facultatis juridicae hujus
COMMODI INNOXII theses, & species saltem aliquas, tam pub-
licas, quam privatas, antehac à me ruditer conscriptas, in
nomine Domini nostri Jesu Christi, per quem ad omnia
consilia omnesq; actus progredi debemus, *l. 2. C. de offic. praefect.
prator.* discutere haud erubescam. Te autem Zoile non
moror cum *Helene Politano* ad edulium invitare, veni, mor-
de, ride,

Nasutus sis, usq; licet, sis deniq; nasus

Virus habe; nos hac novimus esse nihil.

Tu autem, lector benevole, ea, quae prolaturus
sum, & qui consule, & favore tuo me prosequere,

THESIS. I.

Est igitur UTILITAS seu COMMODUM INNOXIIUM actualis
concessio earum rerum omnium, quae absq; proprio, &
Principis nostri incommodo atq; detrimento, proxi-
mo nostro possunt concedi, orta ex ipsa talium rerum
conditione, quae in plures usus se diffundunt, citra tamen
detrimentum alterius.

THESIS. II.

Causa efficiens est necessitas proximi, quam sublevare
debemus; Deus enim ideo nos in hunc mundum produxit,
& natura cognationem quandam inter nos constituit
l. 3. ff. de just. & jur. ut aliorum indigentiam ex justo univer-
sali, nostra beneficentia suppleamus. Charitas enim Chris-
tiana

stiana hæc facere præcipit, si tamen absq, speciali incom-
modo nostro fieri potest; natura enim non patitur, ut alio-
rum spoliis nostras facultates, copias, opes augeamus
Cic. lib. 3. de offic. Sed potius natura æquum est, neminem
eum alterius damno, & jacturâ fieri locupletiores. *l. 14. de
condict. indebit. l. 206. de R. I.* Maximè cum is dolum malum
facere videatur, qui ex aliena jactura lucrum querat, *Vid. l. 1.
66. ff. de condict. indebit.* quod adeo verum est, ut major favor
sit ejus, qui de damno evitando, quàm qui de lucro captan-
do certat *Vid. l. 8. ff. de jur. & facti ignorant.* Hanc dissentit Hugo
Grotius de jur. Bell. & P. lib. 2. c. 10. §. 2. n. 4.

TH. III.

Subjctum COMMODI INNOXI sunt, tam Majestas ipsa, Im-
peratores scilicet, Reges, & Principes, quorum augustissi-
ma benevolentia, & gratia, se in miseros subditos profun-
dit, quàm natura creata, seu entitas à supremo Ente in hunc
mundi oceanum producta, qui sunt homines, quorum pro-
pensus, & profusissimus animus erga reliquos concives ex-
stare debet. *Objectum* verò seu materia, circa quam, consti-
tuunt res omnes, ad victum & amictum pertinentes, quæ
tam sine Majestatis, seu veri subditorum Curatoris & defensoris
vero incommodo subditis, seu LIBERTIS obvenire, quàm quæ
ab uno cive reliquis concivibus sine magna pernicie præsta-
ri possunt. *Formam* suppeditat actualis earum rerum conces-
sio, seu liberrimum variarum rerum exercitium. *Finis* deniq;
est vitæ salvatio, & totius corporis morales conservatio.

TH. IV.

Quare primum principium hujus UTILITATIS INNOXIÆ est
tam Majestatis, quàm privati erga respectivè subditum & con-
civem propensus & liberalis animus, juxta quem summè ini-
quum esset, si aliquem velimus prohibere, quò minus hoc
commode

commodo Principi nostro nobisq; innoxio frui possit, non enim alimenta nobis fas est perdere, ubi ibi plus satis habemus, neq; fontem, postquam inde quantūlibet, potaverimus, obdurare, & occultare, ut ait *Plutarchus*, sed pro virili in omnibus tam publicis, quam privatis, habito tamen respectu ad rationem status cuiq; subvenire debemus, adeo ut quoq; intelligenda hoc loco veniat & utilitatem innoxiam hanc excludat summa, in evitabilis, & extrema illa necessitas, in qua etiam is, qui omni humana ope, privatoq; & publico auxilio destitutus, sub animo aliquando, si potest restituendi, panem aufert, se unice sustentandi gratia, doli expertus furtum haud committere dicitur, sed poenā legitimā, & furto debitā, absolvendus venit. *Vid. Cagnol. in l. qua propter. de Regul. jur. n. 3. Puffend. de J. N. & G. lib. 2. c. 5. §. 5. Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. furtum. num. 24. Menoch. de Arbitrar. Jura. Quæst. lib. 2. Cent. 2. Cas. 182. num. 27. & omnino Excellentissimus Dominus Johannes Georgius Simon, Præceptor meus quondam ad einder usq; venerandus in notis ad Guil. Grotium. c. 13. §. 10. ubi expresse dicit, quod Dominus rei in casu extremae necessitatis, ab egro sub spe & sancta promissione restituendi violenter ablata, non possit dici invitus moraliter, ut ut phylice, cum illud ad quod jure naturæ adstringitur, ipsum non velle in genere morum, qua homo est, præsumi nequeat. Quod etiam adeo ampliatur quidam Moralistarum, ut ei etiam licitum esse contendunt, se prohibentem, quo minus auferat, reservato sibi inculpata tutelæ moderamine occidere. *Vid. Job. de Dicastillo lib. 2. de just. & jur. tr. 2. diff. 9. num. 251. 2. 2. Lessius de just. & jur. l. 2. c. 12. dub. 12. n. 69.**

TH. V.

Non autem oritur hæc UTILITAS INNOXIA ex falsa Grotii opinione, quam fovet lib. 2. c. 2. de communione omnium rerum,

rerum, licet enim in isto capite aliquot COMMODI INNOXII species nobis suppeditet, tamen hæc nunquam fuit, nec eam sacris literis & juri naturali, siue naturæ rationali convenire, acriter contendit *Bacl. b. 1.* Quamquam *Hugo de Roy lib. 1. tit. 5. §. 1.* velit distinguere inter id, quod justum est, inter Dominum ipsum & domini discretionem, illud juris divini & naturalis, hanc juris gentium esse inquiens: At unum idemque esse videtur. Cum certissimum sit filios Noachi divisisse gentes, & insulas, adeoque dominia rerum constituisse ex *Genes. 10.* Id est jure à parente ad se transmissio. Dominia enim ex liberali concessionem divinam cum genere humano statim fuisse introducta, nemo est, qui nesciat. *Vid. Genes. 1. vers. 26. & seqq. item acutissimus Dominus Johann Georg Simon. in suo commentario ad Grot. b. 1.* Nec pudor sanè subrusticus me hæc audacter scribere deterret, cum autoritas sacrarum literarum mecum stet, talo immota, exacteq; & dilucidè hæc non solum, *Genes. 1. vers. 8. 29.* confirmantur *crescite & multiplicamini, & replete terram & subijcite eam vobis & dominamini piscibus maris, & volatilibus cœli, & universis animantibus, quæ moventur super terram, sed etiam post diluvium Deus ipse adhuc majus calcar addat. Genes. 9. 2.* quæ verba huc scribere supersedeo.

TH. VI.

Sed nos COMMODUM hoc INNOXIIUM fluere dicimus, ex naturali quadam propensione & benevolentia erga proximum egenum; quo nomine omnes illi, qui aut ope aut opera nostra indigent, veniunt *Vid. Guil. Grot. de princ. jur. nat. cap. 8. Th. 8.* Non autem solum illi, quos nobis gradus sanguinis jungit; Sed proximi nostri uno verbo credendi sunt omnes homines naturæ nostræ participes *Caus. 33. qu. 3. c. charitas §. §. non illi.* Quilibet enim sub Christi vexillo mili-

tans

tant; Imò omnes, qui os hominis sublevarunt coelumq;
 tuerentur, ideo sunt creati, ut primario Deo, & Principi in-
 serviant, secundario verò petenti rem non ut communem,
 sed ut communicandam pro naturali sua inclinatione præ-
 beant. Hinc Martinus de Esparza Artieda. lib. 8. qu. 42. art. 8. scribit,
 Sublatâ rerum divisione nullum, aut vix ullum superesse,
 locum liberalitati, beneficentiæ, gratitudini & similibus
 virtutibus, quarum opus sit aliis erogare de proprio; defu-
 turum itaq; maximum humani generis decus, & ornamen-
 tum & mutuam beneficentiæ, ac charitatis vinculum, imò
 destrueretur virtutum exercitium, inter quas & iustitia &
 liberalitas, quæ non possunt non supponere divisionem
 rerum.

TH. VII.

Quare istius magni viri hypothefin paulisper exami-
 nabimus: si enim hæc esset vera, furtum non esset naturaliter
 turpe, & lex de non furando, Adamo tum temporis, totius
 mundi proprietario, & vero domino, non fuisset data, &
 cordi ejus inscripta. Quomodo enim potest juberi, ut ali-
 quis non furetur, si non supponatur rerum proprietas. Ar-
 gumentor igitur eum *Baclero ad b. l.* Quodcunq; jus à pri-
 mo rerum hominumq; ortu, appetentiam alieni vetuit,
 furtumq; interdixit, illud dominium rerum proprietatem-
 què constituit. Atq; jus naturæ aliena appeti, aut furto sub-
 moveri vetuit. E. Quod si igitur communio, vel saltim pos-
 sibilis fuisset, Deus non dedisset præceptum hoc, nemo fu-
 retur, sed potius huic labori supersedisset, eo ipso enim,
 quo Deus hoc præceptum sanxit, omnem communionem
 sustulit, quæ, si jam adesset Deus, ipse sibi contradiceret,
 quod plane *ἀδύνατον* & sine blasphemia haud potest dici; acce-
 dit, quod lex hæc: nemo debet furari, ante lapsum in statu
 inno-

innocentia ita mentibus nostris fuerit insculpta, ut ab hac nemo recedere posset, quia quivis ad imaginem Dei erat compositus. Quin potius ipse Grotius circa hac sibi contrarius est, quando dicit, quod quisq; sic arripuerat, id ei eripere alter, nisi per injuriam non poterat, statim igitur necessario proprietas in communione est. Posito igitur, sed nunquam concesso, quod adesset, esset contra primam intentionem Dei, imò huic valde contraria, ferina, insociabilis, quod optime tradunt *Goffend. Phil. Moral. p. 1435. prim. edit. Puffend. lib. 1. §. 17. & 2. 36.* Quid? nulla adesset Reip. forma, nulla civitas &c. *Vid. Aristot. contra communionem Platoniam disputantem, lib. 2. politic. 3.* Deus enim statim à mundo condito Adamum, communem parentem nostrum, hujus universi Dominum effecerat, & proprietarium instituerat, *Vid. Osiand. h. l. Lactant. l. 3. c. 20.* qui postea vel jure donationis, peculii, vel deniq; mortuo eo hereditatis ad posteritatem omnia devolvit; quæ statim mortuo eo, ceu proprietario ab intestato hereditatem adripuit. Fuit igitur Adamus totius universi proprietarius, & verus dominus; Nec refert, licet totum terrarum orbem peragrarè haut potuerit, sufficit enim quamlibet partem ea intentione introiisse, quod totum orbem velit possidere. *l. 3. §. 1. de acquirenda possessione.* Non enim opus est, ut qui fundum possidere velit, omnes glebas circumambulet, sed sufficit, quamlibet partem ejus fundi introire, dum mente ac cogitatione hac sit, ut totum fundum usq; ad terminum velit possidere, Rationes autem, quare Deus omnia Adamo concesserit, qui videre desiderat, poterit eas revolvere ap. *Johann Dettinger in seinem gründlichen Bericht von Grenzen und Marksteinen/ lib. 1. c. 3. n. 8. 9. & 10.*

THES. IIX.

THES. IIX.

Ad alia scripturarum & Poëtarum genera hanc communionem adferentia respondere possum cum *Lactantio, lib. 5. divin. instit. cap. 8.* Ita intelligi oportere, non ut existimemus, nihil omnino tunc fuisse privati, sed more Poëtico figuratum, ut intelligamus tam liberales fuisse homines, ut natas sibi fruges non inducerent, ne soli absconditis incubarent, sed pauperes ad communionem proprii laboris admitterent. Hæc ille. Ad ultimum deniq; locum quem *Grotius ex Cicerone 3. de finibus. cap. 20.* attulit, optime respondit *Arrianus in Epist. lib. 2. c. 4.* dicens, Το ἡσυχρόν ἐν ἑστὶ κοινὸν τῶν πολλῶν; ὅτε ἐν κατὰ φύσιν, ἐλθόν, ἀντὶ οἱ φανή, ἐκβαλέτω ἀσπῶν. Theatrum nonne est communecivium? age igitur ubi confederint, veni tu, si licebit, & aliquem loco ejice. Ultimo deniq; talibus præsuppositis satisfacit, & nostram sententiam valde confirmat, *Cardinalis de Lugo* per ea, quæ profert adversus *Medinam de just. & jur. tom. 1. disp. 6. sect. 2 n. 4. 5. 6.* inquit, jus naturæ in genere dictasse, & præcepisse fieri appropriationem, licet modus illam faciendi non determinatus semper cum dependentia aliqua à jure humano intelligendus esset, supposita fragilitate, & multitudine hominum. Manet itaq; in confesso, nullam unquam communionem fuisse, sed Deum omnia Adamo in proprietatem concessisse, huncq; primum ante diluvium, & postea Noachum post diluvium, filiis suis divisisse, & ad hos, jure hereditario transmississe.

THES. IX.

Ex seposita hac hypothese ad alia progredior, & mare nequaquã omnib; commune esse, sed in proprium jus abire posse firmiter existimo, & primum cum *Magnif. Dn. Struvio* distinguo inter mare internũ, hoc est, quod interiora terrarũ

ingre-

ingreditur, & mare externum, sive oceanum. De hoc pau-
 lo difficilior est controversia, & considerandum venit, u-
 trum à gente quadam possit occupari, nec ne? Ego cum
 Domino Seldeno, & Excellentissimo Domino Simone libentissimè
 concedo, & ambabus manibus assero, illud occupationis
 haut incapax esse, & si non physicè, tamen moraliter sive
 naturaliter occupari posse. Nonne enim Rex, ut Alexan-
 der magnus, vel alius posset nasci, qui totum terrarum or-
 bem subigeret, sibiq; tributarium redderet? Obijcitur qui-
 dem communiter maris immensitas, & omnibus sufficere
 dicitur, at statim huic contrariatur *Volquardus Jvers in descr.*
Itin. Orient. lib. 4. c. 19. ubi Belgæ in Cabo de bona speranza
 nationes aquam ibidem dulcem haurire volentes ex flumina-
 ne, non nisi certa pecuniæ summa data admittunt. Videtur
 igitur nominatus Dominus Jvers in hoc passu, omnibus in-
 contrariam partem abeuntibus satisfacisse, (2.) quoq; no-
 stram opinionem frangere videtur tam Grotii, quam aliorum
 adsertum, mare tanquam liquidum, non posse terminari,
 propter *advocat. 1.* quod palum in aqua firmiter infigere,
 vel aliud signum, ex quo meum vel tuum optimè dignosci
 possit, minimè habere possimus: Germanicè *Das man ein*
nen Pfahl stecke / daraus man sehe / dist ist meine / jenes deine /
 Ast huic statim contrariatur *Dnus. Seldenus, pag. 124. & seq.*
in claus. mar. dum ita loquitur, posse mare lineis mathematicis
 in varias partes dividi, adeoq; multis modis terminari. Acco-
 dunt promontoria, terra continentis Insula, quibus com-
 modè in iis lineis, ut punctis, uti licebit. Quare & ad hoc
 iterum ita respondeo, licet mare intrinsecè non possit ter-
 minari, potest tamen extrinsecè, scilicet aspectu coeli, ut sub
 quo gradu, an versus orientem, an occidentem sit. Accedit
 quod etiam tonnas mari vel aqua infixas habeant; Et rursus
 aperto

aperto ore in meam sententiam it, & liberè ingenueq; fate-
tur, *Seldenus p. 160. l. c.* in diffuso inquires vix esse difficilius
æquare terminos, & limites, quibus distinguantur privata
dominia, invenire, scopulos enim eminentes, brevias, adver-
sa invicem promontoria, insulas hinc inde sparsas habemus,
è quibus linearum rigores, versuræ, coxæ, grammata su-
mantur &c. Accedit egregia nautica pyxis, & graduum
coelestium, sive longitudinis sive latitudinis, atq; ex hisce
triangulorum auxilium &c. Tropicus item Cancræ, & Equa-
tor in mari fuere termini, quibus finiri voluere aliqui foedus
inter ordines Belgicæ foederatos, & Austriacos Anno 1608.
contrahendum. Et in foedere inter magnæ Britannia, & Hi-
spaniarum Reges nupero Equator est in mari terminus,
Ejusmodi alia plura videre licet *lib. 1. de Dominio mar. cap. 22.*
ex quibus omnibus abunde constat,

TH. X.

De altero nempe interno, quod illud jam tum in pro-
prium jus abierit, facili negotio conceditur, perinde enim
ut reliqua regalia, vi territorii ex superioritate territoriali
fluente, non solum mare, sed & ejus utilitatem, ad Majesta-
tem pertinere contendo. Cum enim accessorium sequatur
suum principale, & mare terra contineatur, cum habeat
littora, tanquam suos limites, imò sint instar terminorum
ut ostenditur *in l. 96. l. 112. de V. S. §. 3. l. 1. de R. D.* ubi descri-
bitur littus, quod sit quousq; qua, aut quatenus maximus
fluctus à mari pervenit, & necessario ad eum cujus territor-
ium est, cum terra sit veluti magnus aliquis alveus, qu-
continet mare, juxta *Seldenum in mar claus. l. 1. c. 22.* Dominii
um & jurisdictio maris terram alluentis venire debet *Job-*
Andr. & Dominic. in c. ubi periculum. de elect. in 6. Bald. conf. 51. lib.
4. Capoll. de S. R. P. tit. de mari. Hieron de Monte tract. fin. reg. c. 39.

B 2

NUM

num. 9. Heig. l. 2. q. ult. num. 54. Confer. hic infrum. pacis art. 16.
 Ex his omnibus nunc elucescit, non solum mare in domi-
 nio esse, sed ut jam tum fuit ostensum, occupari posse, quod
 eleganter ex Maimonide adfert Seldenus de I. N. & G. l. 6. c. 4. p. 687.
 dicens, quod nemini occupatum est, occupanti concedi-
 tur, ita quicquid habetur in locis desertis, fluminibus, ac
 torrentibus, nemini occupatum est, & qui primo occupa-
 verit, is ejusce sit dominus. Et licet commodum innoxium
 aquae in omnibus ferè locis ad usum quotidianum unicuique
 concedatur, tamen utilitas innoxia ratione reliquorum est
 restricta. Non enim omnibus ad quemvis usum populis suffi-
 cit mare, quin minuitur istud, & deterius redditur, haut ra-
 rò, in iis praesertim locis, ubi uniones, corallium, & ejusmo-
 di alia pretiosa inveniuntur: Istiusmodi enim maria haut a-
 liter ac argenti fodinae suos ferunt fructus, qui cum sufficere
 omnibus nequeant, quidni in illis saltem dominium quære-
 re liceat, Dominus Zigler ad Grot. pag. 127. Quare haec funda-
 menta planè diruta & prostrata jacere, nemo est qui non
 videat, *Vid. Dominus Strauch. de Imper. Mar. c. 2. §. 8.* Sed
 quicquid sit, eam plurimi de hoc disputantes ab odio, ira,
 atq; misericordia vacui haut sint, Patriaq; ac principibus
 suis multum tribuant, ut Grotius, qui commerciorum in-
 utramq; Indiam libertatem Batavis suis vindicavit; Contra
 Seldenus dominium maris Britannici patriae suae adserere
 studuit, mihi in re tanta judicium sumere animus non est,
 cum id onus Aethnae gravius putem. Existimo tamen meli-
 us esse, si pro ratione temporis, secundum rationem status,
 qui succum atq; sanguinem, & nervum rerum gerendarum
 administrat, omnia considerentur, & à Principibus & Popu-
 lis, imperium maris modo liberius, & animosius, modò la-
 xius, modò dissimulanter, & levius adfectetur, & ejus usus
 populo

populo concedatur. Pro uti Reip. utilitas requirat, *bach
ad Gror. antea alleg. cap.*

TH. XI.

UTILITATIS quoq; INNOXIA species est liberrimus
commerciorum usus, & omnimoda negotiandi licentia:
non tamen ubiq; in terra, & amni, etiam quocunq; modo
negotiarum permissum est. Ad Regalia enim pertinent, &
non solum Principi, sed etiam genti, cum aliena negotiari
volenti, interdicitur transitus. Impedire enim quemvis
possum, quo minus per ditionem meam commercia ferat,
si mea intersit. Reipublicæ enim ratio est habenda, quæ
etiam privatorum commodis antefertur, salus enim popu-
li ubiq; suprema lex esto. Quis enim Magistratus summam
Imperii habens, non posset populum quendam prohibere,
quominus advehendo arma, annonam, & alia, damnum sibi
inferat? quæ utilitas innoxia hæc foret? in propria aviscera
totius corporis morali agere; Recte igitur hoc non solum
Imperii maritimi, sed etiam belli jure concessum esse existi-
mo: Nemini enim officium suum debet esse damnosum.
Interim tamen non nego, juri naturali consentaneum esse,
ut Princeps liberrimum commerciorum exercitium, via-
rum publicarum, fluminum, maris & portuum usum uni-
cuiq; concedat, nisi aliud salus Reip. postulet. Princeps enim
& suprema Majestas ad Deum nulla re propius accedunt,
quàm salutem hominibus dando: nihil enim habent, nec
fortuna majus, quàm ut possint, nec natura eorum melius,
quàm ut velint conservare quàm plurimos, *Cicero pro Qu.
Ligario.*

TH. XII.

Quapropter, licet totum terrarum orbem, Galliam,
Hispaniam, Angliam, Germaniam &c. de specula quadam

B ;

oculis

oculis nostris subijciamus, undiq; videmus liberrimum commerciorum usum, Car non seulement l'argent de toute la France y vient, pour divers subiects mais encor beaucoup de celuy d'Italie, d'Espagne d'Angleterre, Allemagne, & presque de toute l'Europe. Voyez les Etats l'Emp. & Principaut du monde, par le fleur D. T. U. V. L'escarlate qv'on fait à paris, va par toute l'Europe, & mesme en Asie, veu qv'on en porte bien souvent, jusques en la Chine: Les vins d'Orleans attirent non seulement les Marchands de France, mais encor ceux d'Angleterre, & d'autres pays à ben aller charger, le mesme. Au reste tout le terroir de France de quelque sorte qv'il soit est utile à quelque chose, & aux lieux ou le vin nevient pas, il y a du bled, & ou le bled ne croist pas, il y a de chastaignes, & de pas turages. Le meme dans la description de la France.

TH. XIII.

Simile quoq; de HISPANIA compertum habemus, licet enim hæ terra sint quàm remotissimæ, attamen nihilominus exinde ad nos maxima venit utilitas, inde enim habemus varia aromatum genera, vinum Hispanicum, gladios, quos vocant Spanische Slingen, & adhuc plurima. Angliæ quoq; ex Hispania optimè prospicitur, ut enim autor iste Gallienus en parlant, de l'Estat du Roy d'Espagne loquitur, sic revera se res habet. On envoie en Angleterre du vin, de l'huile, du sucre, des espiceries de toutes sortes, & de mesme aux paysbas, outres une grande quantite du sel; que se fait, aux mines de Portugal, & ceux qui en ont cognoissance, assurent, qv'il part tous les ans pour les provinces estrangeres du moïn trois cens. Our ques chargées de sel, dont la chacune est ordinairement de quatre cent tonneaux. Il en vient aussi bonne quantite de Perles, & de Diamans, de l'ambres & d'amusce, des soyes blanches, de tresbelles porcelaines &c. On porte de la Chine le menues perles, quelques litieres, tables, chaires, & banes, dun certain bois noircy, & luisant, comme l'Ebene, ouvree, & garny d'or de bonne grace avec plusieurs autres gentillesses, In summa nulla est terræ plaga, quæ

quæ non fructum suum ferat: totus enim terrarum orbis sit
commune emporium, & unius indigentia alterius abun-
dantia expleatur. Quod eleganter expressit Virg. lib. 1. *Geo*
org. hiscè versibus:

Hic segetes, illic veniunt felicius uva;
Arborei sætus alibi, atq; in iussa virescunt
Gramina, nonne vides croceos ut Tmolus odores
India mittit ebur, molles sua iura Sabæ
At chalybes nudæ ferrum, virosaq; pontus
Castorea, Eliadæ palmas Epiros æquarum
Continua hæc leges, æternaq; fœdera certis
Imposuit natura locis:

TH. XIV.

Sed antequam ulterius progrediamur, MONOPOLIA,
quæ tamen propter varietatem omnia enarrare superse-
dendū paulisper considerabimus, & videbimus, utrum salvâ
UTILITATE INNOXIâ Princeps pro genere quodam pensio-
nis, sive oneris, alicui monopolium, ejus beneficio exer-
cendum concedere possit; Licet autem multi negativam,
acriter defendant, & non solùm publica furta, & species Ty-
rannidis, (cum Tyrannis secundum *Jun. quest. Polit.* 102. sit
rerum ad vitam sustentandam necessariorum usum ab uni-
us aut paucorum arbitrio pendere) vocari, sed etiam juri
naturæ contrariam, & damnandam esse existiment: Maxi-
mè cum facilis rerum communicatio per hæc destruat, &
quod esset contra naturam, & monopolia omni jure regula-
riter essent prohibita. *Sichard. ad l. un. C. de Monop. num. 1.*
62. Azo in summ. ad d. l. un. in pr. Bald. & Odofred. ad d. l. un.
tamen ad affirmativam, non obstante *Policey Ordnunge de Anno*
1577. tit. 18. in fine, quàm libentissimè tueor. Principes ei-
nim & Status Imperii ex necessitate, utilitate, & æquitate,
Vid. Absse, Erusch. tract. de Monop. cap. 10. Talia privilegia
possunt

possunt impertiri: Si nempe publicæ utilitatis causa id fiat, *Vid. Carpzov. Decis. 4.* ubi præjudicium habet, & *Limn. de jur. publ. lib. 7. c. 1. n. 79.* aut privati nullo incommodo exinde adficientur *Theodoric. Colleg. Crim. Disput. 9. tb. 2. lit. B.* qui quoq; exemplum in monopolio vini vendendi, & cerevisiæ exoticæ recenset. Si enim ærarium inopia laborat, & Princeps in summa necessitate constitutus est, tunc utiq; Principem pro certa pensione mercium negotiationem ad se trahere, & per hoc tam sibi, ærario, & toti corpori morali consulere, imò instar boni curatoris liberis suis prospicere potest; dummodo tamen Majestas ipsa, vel summi ejus Ministri (qui exactè ab odio, ira, amore, atq; misericordiâ vacui, cœu veræ & non simulatæ justitiæ sacerdotes secum mercium valorem perpendere debent) pretium harum constituent, ne Civitas periclitetur, in propria Principis viscera sæviant, & monopolæ suæ tantum farciant marsupia & contra civium denudent; Quod egregiè quoq; nobis reliquit *Molina de just. & jur. disputat. 545. n. 3.* Damnandum non est, inquiens, si Rex in publica aliqua necessitate constitutus, pro certa aliqua pecuniæ summa concedat aliquibus mercatoribus, ut ipsi soli vendere possint in suo regno, constituto iis moderato pretio. Necessitas enim non habet legem, ut multis exemplis illustribus Nobiliss. Dn. Dr. à Sode in elegantia sua *Disput. Decad. 20. jur. Controvers. 20. 1.* fulè probat. Nec ipsa legi, sed lex ipsi subest. *c. 4. X. de Reg. jur.* imò ex illicito facit probabile *arg. cap. 3. X. de furt. l. 3. C. de patr. qv. fil. distr.* Nec ejusmodi monopolia cum jure naturæ pugnare possunt, quæ à summa potestate iusta de causa, & pretio constituto permittuntur. Quare tali casu optimè Princeps citra læsionem Majestatis monopolium constitutere potest. Consideremus factum Salomonis *1. Regum. 9. & 10.*

Nonne

Nonne ex navigationibus, & negotiatione nautica ingentes sibi thesauros comparavit? Quis tacebit Josephum? frumentum quàm prudenter conservantem, & postea vendentem. *Genes. 41.* Quid dicam de Rudolpho Bohemiae Rege, & Imperatore Germanico? Ipse sanè in extrema necessitate propter debita per utrumq; Wenceslaum Reges contracta, constitutus, in montibus Cathmensibus negotiationes exercuit, vinum, sal, hordeum, triticum ad panes & cerevisiam coquendam ex Austria de hordeis suis convexit, pretiaque rebus venalibus, imò monopolia ex arbitrio suo constituit; quod cum ipsi verteretur vitio, se non ex avaritia, sed ad sublevandum ærarium, necessitate compulsus huc descendisse; præprimis quod hæc via tolerabilior sibi videretur, quàm si novis excogitatis tributis pauperes atq; miseros subditos divexaret, & penitus exsugeret. Vid. *Joann. Dabravij Episcopi Olmizensis lib. 19. Histor. Bohem.* qui hoc illustre exemplum refert.

TH. XV.

Similiter quoq; se habet cum jure Stapularum, *der Stapel Berechtigteit / und Niederlage.* Quemadmodum enim per privilegium effici potest, ut alter advendendum cogatur, ita & in contrarium prohibetur, ne alteri vendat, cum non solum sæpius ex illatis mercibus timeri aliquid noxii à Magistratu, v. g. per importationem vini nocivi exotici, vini adusti Francici, mercium ad luxum & intemperientiam destinatarum. Vid. modò laudatus Dn. *Joann. Georg. Simon. innotis ad Hug. Grot. lib. 2. c. 2.* Sed & is subditos prohibere possit, quo minus in summa penuriâ frumentum vendant, ne sibi postea sit pereundum, quod prius satis ex prædicto Stapularum jure patescit. Est autem STAPULA forum, seu locus publicus, quo Principis vel cujusdam Majestatis

C

autori-

autoritate vina, frumenta exotica, aliaq; merces vendendi
 causa transvehuntur, quod privilegiū nonnullis Civitatibus
 ex Imperiali Majestate, vel immemoriali præscriptione, ad
 huc est acquisitum, ne quis eas præter vehere, aut præter
 navigare debeat, sed merces ibidem venum exponere co-
 gatur. Vid. *Mev. ad jus Lubec. lib. 3. tit. 6. artic. 7. num. 9. & 10.*
 Quale in Danubiò Ratisbona, Ingolstadtum, Passavium; ad
 Rhenū Colonia Agrippina, Moguntia, & Spira; in Albi Ham-
 burgum, & Magdeburgū; in Visurgi Brema habent. Magnif.
 Dn. Dr. à Sode, *Disp. Jurid. d. Monopol. lib. 37. Add. Capit. Ferdin-*
mand. 111. & Leopold. artic. 21. Dn. Beckman. ad Aur. Bull. p. 201.
Besold. Thesaur. pract. in voce Staffelgerechtigkeit.

TH. XVI.

Optimo tamen jure Principes à transeuntibus non
 solum ob præstandam securitatem, quam saluum condu-
 ctum vocant, sed etiam alia onera, quæ sustinet, compen-
 sanda vectigal quoddam possunt exigere. Vid. *Johann. Paro-*
lator. rer. quotid. lib. 1. c. 3. Richard. Dith. de summ. imper. po-
test. lib. 137. Clapm. de arcan. Rerump. lib. 1. c. 21. Conrad. ab Ein-
stedel. de Regal. c. 1. n. 228. Besold. thes. pract. voc. Zol. Arimin. Te-
pat. decis. tit. 367. Copen decis. 50. Bocer. de Regal. cap. 2. n. 185.
Sixtin. lib. 2. de regal. cap. 6. dummodo saltem modus causæ
non excedatur. Grotius de jur. bell. & pac. lib. 2. c. 2. Sed ve-
ctigal pro modo, pondere, numero & genere mercium im-
ponant, aliter enim principes ad æquam rationem taxandi
vectigalis pervenire non posse dicit Bach. ad Grot. lib. 2. c. 2.

TH. XVII.

Sed quæritur, quomodo Princeps huic taxationi me-
 dicinam repræsentare possit, ne dolo circumveniat? Sa-
 pissimè enim nautæ, & alii vectores hunc defraudant, reti-
 cendo, quid secum navi portent, aut curru vehant. Sed &
 licet jus inspiciendi merces habeat, *Bach. ad Grot. p. 73. b. f.*

tamen

tamen, quia naturali æquitati inconueniens, & incongruens est, resignare & aperire, si forsitan liquida doliis infusa secum ueherent, quæ præterea sine transfusione, & perturbatione, imò sapissimè perditione inspicere haut possent, ab huiusmodi inspectione, & uisitatione, sibi temperare debent, ne commerciis mora & detrimentum creetur, & ipsi principes cum alterius mora & damno locupletentur. *l. 14. de condiç. indeb. l. 206. de reg. l. vid. etiam Gaden. cons. 7. & 8. Bocer. cap. 2. de Regal. n. 196. Becht. de secur. & salu. conduç. ch. 66. Schneio de u. ad §. 3. Instit. ad L. aquil. n. 3.* Imò non solum pœna dupli vel tripli in eum statuitur, qui pro qualitate fraudis tale quid committit. *Id. alleg. Bocer. d. l. n. 216.* sed ipso iure omnium commerciorum dominium amittitur. *text. in l. commissa. ff. de public. & vectigal.* Sententia tamen declaratoria, quoad auferendam possessionem opus est, *Bartol. in l. commissa.* omnia enim mundi iura dicit *Gail. lib. 2. Obseru. si. n. 5. 6. & 7.* disponentia pro aliquo crimine, ipso iure pœnam imponere intelligenda esse, dummodo secuta fuerit sententia declaratoria, per quam declaretur, illud crimen fuisse commissum, aliàs pœna non poterit habere executionem, seu effectum suum. Hæc laudatus *Gail. d. l. loc.* Melius igitur sibi & communi bono prospicere videntur, si per publica uniuscujusq; civitatis, vel populi testimonia mercium modum, & genus sibi in portu exhiberi honestè cupiant, ne principum rationibus detrahiatur, & ipsi defraudentur. Cæterum pro varietate, & necessitate mercium vectigal imponi debere, omnes honesti svadent, & secundum *Bodin. lib. 6. de Rep. cap. 2. n. 661.* ejusmodi vectigalia exigenda statuunt, quæ immortalī DEO sunt gratissima, ciuitatibus pulcherrima, Principibus honestissima, plebi utilissima, h. e. quod iis rebus imponi debeat, quæ ad corrumpendos

civium mores, quæ ad delicias, quæ ad luxum, quæ ad libidinem spectant.

TH. XVIII.

Ubiq; autem terrarum hic vectigalium modus obtinet, & pro conditione, & qualitate rerum invehendarum, vel etiam commerciorum, modò liberius, modò remissius exercetur. Habent enim in Hispania certos commerciorum magistros, qui huic rei operam dare student, ut *autor aliqui Gallici* Eruditè disserit, le Conseil des Finances se tient au palais quelques jours de la semaine on y traite de tous les revenus des gabelles du Roy, on y fait tous les beaux à ferme, & les assignations, & l'on y tient compte de tout ce, q'il faut payer, & recouvrer en toutes les provinces d'Espagne. Imò, si instituti nostri ratio, & angustia temporis pateretur, huc plerorumque Regum & Principum ex vectigalibus redditus conferri possent. Ast cum nimis prolixa foret oratio, hisce hæc vice reliqua in commodius tempus reservaturus, contentus sum, quod principe dignum & decorum sit, pro conservanda Majestate vectigalia ipsis concessa, & alia honesta tributa exigere, quod etiam *Machiavell. in libro quem vocat Ritratto di Francia* profert, ubi dubius de redditibus Regis Galliarum hæret, & tandem incipit: La Entrata ordinaria, & straordinaria della corona, non ho potuto sapere, perchene hò domandati molti, & ciascuno mi à detto offere tanta, quanta ne vuole il Re. Tamen qualcuno dice una parte dell' ordinario, cio è quello che è detto, presto danajo, del' Re; & si cava di gabella, come pane, vino, carne, & simili, hà studi un milione & DCC, milia, *Hæc Machiavellus dist. loco.*

TH. XIX.

Ast cum viæ publicæ jure civili aliàs βασιλικῇ, ad regalia spectent, cum ratione protectionis, tum ratione domini, & dispositionis per hæc instructiones C. de sacrosanct. Eccles. & prin-

& princeps sui officii haut immemor vias itineraq; securaservabit, & à prædonibus immunia reddet, præprimis si vestigal sit depensum per l. congruit de offic. pref. secus si fiet, damnum resarcire tenebitur, Vid. Job. Lopez, in c. per vias, §. 9. n. 8. & segg. extr. de donat. inter vir. & uxor. Andr. Gail. lib. 2. observ. 64. in pr. Beust. in rubric. de iur. iur. num. 168. Gail. 2. observ. pract. 64. num. 4. Wurms. tit. final. observ. 6. Job. Georg. Becht. in 17. de secur. & salu. cond. ib. 55. Reichs Abschied zu Augspurg de anno 1559. S. damit dann die Obrigkeit / ibi: Sehen / ordnen / und wollen / wosern von Churfürsten / Fürsten / Ständen / oder einer Obrigkeit / die sey wie sie wolle. j. mand. Geleit gegeben / und derjenige darüber / auf dero selben Churfürsten / Fürsten / Ständen / oder Obrigkeit Geleit Straffen thätlich ergriffen / und beschädiget / daß der Stande / so solch Geleit gegeben / nach Geleit solches Geleits den Beschuldigten seines Schadens Erstattung zu thun schuldig seyn solle; Nisi tamen à via publica deflexerit, & à prædonibus damno & injuria adfecto fuerit, Obrecht. disp. feud. ib. 286. Hoc enim modo promittens tenere viam securam, non tenetur, si aliquis à recta via declinet, & per viam insolitam vadat, ibiq; spoliatur. Tum enim damnum quod quis sua culpa sentit, sentire non videtur, & quilibet fortunæ suæ faber est. De jure quoq; Saxonicò aliàs etiam Princeps tenetur. Wenn einer Geleit gibt / sol ihn für Schaden behüten / oder sol ihm den Schaden geben. Londr. lib. 2. art. 27. Coler. de process. execut. part. 1. cap. 2. num. 296. Bartol. in l. 1. ff. de hi. qui deiecerint &c. Bald. in §. Conventicula de pace juram. firm. in assib. feud.

TH. XX.

Porro non inutilis quoq; moveri Quæstio poterit; an omnes vestigalibus sint adstricti? Quod negandum: Sine dubio enim, qui summam rerum obtinent, sunt ab hoc onere immunes; actio enim in se ipsum agere nequit, quod contra

tra naturam: Deinde quoq; illustrissimi, & reliqui status, ut legati, & secundum *Rocer. c. 2. de regal. num. 192.* Nobiles: Imò & qui Principi à latere sedent, *Reichs Abscheid zu Augspurg de Anno 1500. tit. Alle so in des Reichs Regiment gehörig / sollen aller Taxte, Zölle und Lingelds frey seyn / modo illata custodi & publicano indicentur.* Sed quid de Studiosis dicendum? de illis idem assero, secundum *Auth. Habita. C. ne filius pro patre. Cusbach. Centur. 3. quest. illustr. decis. 10, quest. 4.* & per totum terrarum orbem hos liberos esse secundum istud Gallorum, proverbium: les biens d' Estudiants sont francs, ou n'en payent point de peage, ingenue & liberè fateor. Itali quoq; eandem hanc meam sententiam fovere, nemo est, qui nesciat, eandem enim libertatem istis attribuunt, dicentes; Beni de scolari sono essenti d' liberi digabelle. Non verò sub Studiosis comprehendo undiq; vagantes, qui neglectis Professorum prælectionibus, otiosi vitam veluti pecora circumvagando transigunt, *Cusbach. Cent. 3. Quest. illustr. decis. 9. Quest. 4.* Hi enim ejusmodi largissimo Imperatoris privilegio indigni sunt; Digni enim privilegio non sunt, qui in leges committunt, *l. auxilium 37. in fin. de minor.* Cæterum omnes omnino peregrinantes, & subditi vectigal pendere tenentur; hi enim in hoc passu se habent purè passivè, passio autem nihil potest agere, quod notum.

TH. XXI.

Quod ultimò differentiam attinet inter jus vectigalium, & salyiconductus, *Boll und Geleidl/* eam vide ap. *Carpz. prax. crim. p. 2. qv. 91. n. 65. & seqq.* Sic vectigal non potest quilibet in suo territorio instituere, *Vid. tot. tit. ff. & C. de Vectigal. & Commiss. ibid. Dd. add. Pacif. Osnabr. Artic. 9. Christoph. von Bölnitz tract. de Regal. vectigal. jur. Struv. S. J. F. Cap. 6. thes. 24.* nec statim quidam, nisi fiat cum consensu Imperatoris & Electorum

etorum: quod secus est in salvo conductu. Reichs Abschied zu
 Regensburg de anno 1576. §. weiters sind teir & seqv. Mynsing.
 Centur. 5. Observat. 27. Einsiedel d. Regal. cap. 2. num. 231. Et est
 textus in spec. Svecic. l. 1. cap. 12. §. 3. Wir verbieten allen den
 men die in unsern Reiche sind/ daß sie keinen Zoll nehmen/ oh-
 ne unsern Urlaub / und wer es darüber thut/ der hat unsere
 Huld nicht / wir sprechen doch alle Zölle und alle Münz die
 in Römischen Reiche seyn / die sind eines Römischen Königs
 und wer sie will haben/ es sey Pfaffe oder Lay der muß sie ha-
 ben von dem Römischen Reiche und von dem Römischen Kö-
 nige/ und wer das nicht thut/ der frevelt an dem Römischen
 Reich. Clapm. de Arcan. Rerump. lib. 1. c. 21. Hip. Riminald. Consil.
 91. per tot. Biech. de secur. & salvo conduct. ch. 71. Anton. Cöler de
 jur. imper. Germ. ch. 40. num. 12. Myns. Cent. 5. Observat. 29. Bux-
 dorf. ad A. B. ch. 91. lit. a. Eodemq; modo in Regno Galliz,
 Angliz, Hispaniz, Daniz, Poloniz, &c. ad volunta-
 tem procerum, & ordinum Regni hoc regale est reductum.
 Vid. Daniel. Otto in disputat. de jure publico cap. 11. p. 432. it.
 Camman. Diss. 11. ch. 48. Aded ut vetera statibus con-
 cessa augere non debeant. Mynsing. centur. 5. Observat.
 27. Einsiedel de regal. cap. 2. n. 234. Jus autem hoc vestigali-
 um omnibus statibus Imperii, tam Electoribus, quam Prin-
 cipibus, quibus specialiter est concessum, in fallibiliter com-
 petit. Vid. latè Dn. Carpzev. de Leg. Reg. cap. 9. sect. 2. & seqq. It.
 Struv. S. I. F. loc. allegat.

TH. XXII.

Sed quid de Imperatore? An & is de novo vestigalia
 possit imponere? Paulò altioris indaginis Quæstio esse
 videtur? Pro fundamento formam imperii, quam alij
 inecum Monarchico-Aristocraticam faciunt, negantes po-
 nere possent, dicendo: formam Monarchicam pravalere.
 Quod probare possent sequentibus (1.) quia status omnes
 Imperatorem tanquam caput agnoscunt, (2.) crimen læsæ
 Majestatis

Majestatis in illum committunt, nec rursus Imperator in
hos, licet Imperatores quidam de throno fuerint dejecti,
quæ exempla non faciunt jus aliquod. (g.) quia Status non
in omnibus concurrunt cum Imperatore, conferendi quip-
pe dignitates solus possidet potestatem, etiam jus primaria-
rum præcum habet. Ex his omnibus nunc elicere forsitan
hæc posse putant, dicentes: Si Imperator est summum ca-
put, sequitur & eum omnia absq; consensu posse agere; sed
Nego, in omnibus enim Electores cum Imperatore con-
currunt, exceptis prioribus. Et licet hæc omnia stent luo-
talo immota, & Imperator caput sit totius corporis politici,
attamen exinde nequaquam sequitur eum absq; consensu
Electorum nova imperii vestigalia erigere posse. Qua-
propter & in Imperii recessibus usitata hæc clausula conspi-
citur, darüber wir uns mit ihnen/ und sie hinwiederumb mit uns sich
vergleichen/ Vsq. de success. progress. in præfat. n. 115. Thomas, Mi-
chael, de jurisdic. Conclus. n. lit. c. & inter omnes accurate
distinguit Hugo Grot. de jur. B. & Pac. lib. 1. cap. 3. §. 14. inter
summitatem imperii, & plenitudinem istud administrandi;
summitas quidem imperii est penes Imperatorem, pleni-
tudo autem administrandi penes Imperatorem & Electores
simul. Non possunt ergo Electores, & reliqui Status Imper-
rii absq; consensu Imperatoris, & ejus permissu nova vesti-
galia instituire, augere, vel quicquam in illis immutare,
& vice versa, Confer ea, quæ supra ad Th. XIX. dixi. In-
terim tamen nemo sine sacrilegio quodam dubitat, cum ex
bonis propriis seu patrimonialibus vestigalia constituere
posse.

TH. XXIII.

Simili quoq; modo se habet cum feudis & alienis sub-
ditorum bonis: Quemadmodum enim nequaquam ex
eorum

eorum bonis, tanquam alienis, feuda dare potest, arg.
l. 2. ff. qui sui vel alieni sunt jur. l. ult. ff. de natal. restit. l. 3. C. de rescind. vendit. 1. Feud. 7. Covarr. lib. 3. var. resolut. c. 6. n. 8. & in cap. peccatum de R. I. in 6. p. 2. §. II. num. 3. Ita quoq; non sine specie quadam iniquitatis iis bona eorum auferre potest. Undo perniciosus error est, talem plenitudinem potestatis fingentium, quæ sine necessaria causa licentiam summat in aliena. *Mev. discuss. levam. inop. debit. cap. 2. n. 42.* Et optimè inquit *Seneca lib. 7. de benefic. cap. 4.* Jure civili omnia regis sunt, & tamen illa, quorum ad Regem universa pertinet possessio, in singulos dominos descripta sunt, & unaquæq; res habet possessorem suum, ad regem enim potestas omnium pertinet, ad singulos proprietas; *hæc ille.* Interim, tamen tam Regibus quàm Principibus jus supereminens optimo jure ceu Reipublicæ, tanquam civium minorennium curatoribus tribuimus, ratione cujus possunt auferre bona subditorum, imò exterorum in extrema necessitate ad utilitatem veram, communem, non verò apparenter talem, sub modo tamen compensandi, ut obligentur Principes, & subditi hujus obligationis adversus eum habeant executionem. De qua satisfactione videatur optimo jure dicens *Reinking. Bibl. polit. lib. 7. axiom. 112.* Er sey Kaysers / König / Fürst / Obrigkeit und Commun, daß sie nicht einen andern das seine / auch ad usum publicum, ohne Erstattung abnehmen / auf Ungerechtigkeit / Blut und Thränen / ihre vermeinten Pforten / Lusthäuser / und Gärten / wie Achab gethan / legen / denn die Gerechtigkeit Gottes / wird dieselbe wieder richten / und den Arm ihrer Feinde stärken / daß sie seyn Executores divinæ justitiæ & voluntatis. In summa distinguitur, non quantum ad occupationem & possessionem, sed quantum ad defensionem.

D

TH. XXIV.

TH. XXIV.

Idem quoque; jus quando Reip. Gallicæ necessitas postulat in Gallia observatur, quod idem *Machiavellus* in suo libro, antea thesi 18. à me allegato, ubi Regi Galliarum hoc jus attribuit, optime hisce descripsit. Et lo Straordinario cava di taglie, quanto lui vuole, & queste si pagano alte, basse, come pare al Re, Ma non bastando, si poneno preste, & raro si rendono, & se domandano per lettere reggie in questo modo. Il Re nostro sire si raccomanda à voi, & perche hà fauta d' argento, vi prega li prestiate la somma che contiene la lettera. Et questo si paga in mano del ricevitore del luogo, & in ciascuna terra ne è uno che riscuote tutti i proventi, così di gabelle, come di taglie & preste. Cum autem hæc à Rege Galliarum sine dubio postulentur in necessitate publica, & populus quàm libentissimè hæc confert. Quod facit quoque; amor subditorum, quod propter immutabilem. justitiam, quæ ipsis fieri dicitur, ut autor quidam *avovuos* & quidem Gallicus loquitur, hoc jus supereminens imò omnia eorum bona ipsi quàm libentissimè tribuant, & ejus voluntati, cum submissa quadam devotione velificentur. Sic enim ille inquit: Cela advient à cause, que tous aiment la bonne façon de gouverner de ceste Republique, & pareillement la droicte justice, quelle observe inviolablement, tant envers les pauvres, que riches. An autem hæc ita se habeant, non facio meum; interim tamen in thesi hæc optime sonant.

TH. XXV.

Sed priusquam ad alias UTILITATIS INNOXIE species transitum faciamus, difficillimam & arduam istam de transitu exercituali innoxio Quæstionem, de qua adhuc subjudice lis est, & quam ab utraq; parte acriter defendunt, in quantum tamen humeri nostri sustinebunt, pertractabimus, & leviter saltem attingemus. Affirmativam cum, *Hug. Grot. de jur. B. & P. lib. 2. c. 2. &c.* Plurimi tam Theologi, quàm

quàm Politici secuti sunt, inter quos. *Balthasar. Mentzer. Aphor. polit. 11. Theod. Reinking so wohl in seiner Biblischen Politiken/ lib. 2. axiom. 130. als denn tractat. de regim. secular. & Ecclesiast. lib. 2. class. 5. cap. 2. §. 45. Bokhorn. lib. 1. Polit. c. 12. Alberic. Gentil. de jure belli lib. 1. cap. 19. Christoph. Forstn. ad Tacitum lib. 12. cap. 62.* Præprimis, si sub certis cautionibus concedatur, nempe ut ruricolæ securi de suis rebus esse possint, & non ad incitas, ad saccum & peram redigantur, si nempe obsides de damnis & impensis refarciendis dentur; Exercitus in copias mediocres coarctatus, sine armorum strepitu datis fidejus- soribus &c. transeat. Quibus accedit Dominus *Samuel Puffendorff. in elementis jurispr. univers. lib. 1. definit. 6. §. 6.* qui primò quidem hunc hostium transitum negat, cum ta- men paulo post eum ex summa necessitate cum reliquis affirmet, his verbis; nec tamen, nisi extrema necessitas ejus- modi viæ ulum sibi per vim adserendo potestatem facit, sed rationes hac de re haut sufficientes idem tradit, in *lib. 2. obs. 3. §. 6. & 7. it. de I. N. & G. lib. 2. cap. 6. p. m. 136.* Sed nos hunc transitum innoxium cum Domino *Casparo Zigler in not. ad Gro- tium. lib. 2. cap. 2. Johan. à Felden. Adam. Osiand. ad allegat. Hugon. Grot.* certo modo negamus; Interim Grotii hypothesin paulisper delineabimus.

TH. XXVI.

Grotius primò citato capite cum aliis transitum ob ju- stas causas concedit; Ast, necessitas alteri proprietatem habenti suum jus infringere haut quaquam potest, quod si fieret, proprietarius facilè in sui præjudicium quid admitte- ret, & alterum horum, vel toties quoties refutata commu- nio existeret, vel spolia sine quadam ignominia macula le- gitimè committerentur. Si enim dominium & facultas naturalis liberrimè utendi mihi in re aliqua immobili sit constituta, sequitur & servitutes, vias, aliaq; territorio meo

D 2

debita,

debita, & subjecta, seu accessoria immutabiliter & irrevocabiliter in potestate mea esse, cum idem iudicium sit de adherentiis *cap. volentes §. de offic. legat. l. quæ religiosis 43. ff. de R. V.* & Pars eadem sit cum toto; maxime cum sub hoc ista contineatur, & ratione juris identitatem quandam, & unum esse inter se habeant, atq; constituent, *cap. in toto 80. de R. I. in 6. l. lecta 4. de rebus creditis l. in toto 80. de R. I. l. 27. §. pen. de pactis l. 76. de R. V. 23. ff. de usucap. cap. 3. X. de decis. Dominus Tabor ad Barbos lib. 16. cap. 40. axiom. 16. & lib. 15. cap. 3. axiom. 2. & lib. 14. cap. 5. axiom. 4. & lib. 18. cap. 22. axiom. 4.* Osiander quoq; loco mox citando idem mecum facere videtur, quo cum à minori ad majus ita argumentor; si privato alicui, cui aliàs unicè parendi gloria relicta est, licitum est, aliquem ab ingressu sui fundi prohibere, multo magis licebit Principi totius universitatis Domino, superioritatem territorii habenti *vid. Osiand. in annot. ad Gros. lib. 2. c. 2. lb. 13. p. 678. add. Dominum Stranch de imper. mar. cap. 8. num. 2.* Qualem enim inquit ille jus habeo eundi per alienum principe invito? quod nec habiturus sis per privati alicujus, v. g. Titii fundum iturus. *l. 13. §. ult. ff. de injur. qui tam verus est dominus & possessor bonorum, & rerum suarum, ut omnia in mare possit projicere. Cardinal Tusch. pract. Concl. tom. 6. lit. R. conclus. 112. num. 11. per l. 1. §. si impuberi 21. ff. de collat. bonorum, cum iste rerum suarum sit moderator, & arbiter, l. in re mandata 21. C. mandat. l. 2. ff. de his, qui sui vel alieni juris sunt, nisi servitute quæ sita.* Quare vix ac ne vix quidem summi istius viri hypothesis firma atq; immota erit, præprimis si tot calamitates exinde provenientes hac sequentè thesi, consideraverimus.

TH. XXVII.

Nemini enim incognitum esse poterit, ejusmodi transitum, insanabilem perniciem, & varias incommoditates

res

tes post se trahere, imò pestiferas lues secum inferre, & quod
 pessimum est, bene constitutam Remp. adeo perdere, atq;
 evertere, ut in istius parietinis & ruderibus nemo, ne bonus
 quidem ridere possit: Abominandus igitur erit hic transi-
 tus, etiamsi de his omnibus, etiam de damno infecto cautio
 daretur quæ adeò periculosa est, ut injustissimorum bello-
 rum brigo sæpe fuerit, provinciales & rucolas ad interne-
 cionem penitus prostraverit, ut se erigere haut potuerint.
 cum tamen variis eos tributorum exactionibus satis nimi-
 um quantum gravari scribat autor libri gallici, qui inscribi-
 tur, Observation sur la vie, & la condamnation du Marechal de
 Marillac, dicens, il est bien vray, qv' aujourd' huy la societé des
 hommes, qui se doivent un mutu & appuy, n' est pas comme un
 voute, ou tout se porte, l'un l'autre, & ou les pierres les plus riches
 sont les plus chargees, le faix retombe tout sur le moindre peuple:
 Il est placé au dernier ordre, & comme caché dans la ferre par son
 travail, & par la bassesse de sa condition. Mais il est & le fonde-
 ment, & le soutien de l' estat; C' est pour luy principalement,
 que les loix sont armes de l' autorité publique. Les grandes sont
 protegez par leur propre force: Mais la justice est l' unique de-
 fense des pauvres. Quare optimum principem oportet sub-
 ditos miseros in miseria erigere, & calamitate conservare;
 His accedit omnium deterrimum, quod facile contingere
 potest, ut alter ille, contra quem bellum geritur, occurrat
 transeunti in regione intermedia, & sic belli sedes in con-
 cedentis territorio figatur. *Vid. Dn. Zigler, in not. ad Grot. pag.*
234. & Dn. Felden, p. 131. Hennig. p. 378. Osiand. lib. 2. c. 2. tb. 13. p.
678. Malè igitur principes sibi suorumq; commodis pro-
 spicerent, si non principiis obstantes lacertos moverent,
 quò Remp. sartam tectam conservarent. Nec allegata ex-
 empla istius viri magni de Idumæo & Emoræo Regibus hic
 quadrare videntur, nec quicquam probant, quia primò pas-

D 3

ctum

Atum fraternitatis inter eos intercessit, deinde etiam ex speciali Dei mandato alter populus fuit adstrictus, *Vid. plur. ap. Osiand. p. 679. & seqq.*

TH. XXVIII.

Jure gentium quoq; ultimò prædictam hypothesin esse falsam, imò falsissimam in propatulo est; Aut enim originem sumeret ex imperio quod iterum falsum. Majestas enim à superiore aut pari imperio nullo modo potest cogi l. 4. ff. de recept. qui arbit. Et c. l. ille à qua 13. § 4. ad S. C. Trebell. cum par in parem imperium haut habeat, ut refert Tabor. lib. 14. cap. 3. axiom. 5. aut ex conventionem quadam, vel expressa, vel tacita, quod iterum falsum, & ex tam sapissimè denegato transitu exercituali patescit; nequaquam igitur jure gentium erit affirmandum. Cur enim Franci negarunt Narseti? cur Vepeti, Maximiliano? Licet etiam libenter quis transitum concedere vellet, statim hostem præter omnem spem & opinionem consequeretur, Damnum quippe malum externum est, quod Judice *Johann. à Felde ad dict. l. Grot. §. 13.* temere alteri sine compensatione inferre injustum est. Manet itaq; in confesso melius esse eum denegare, etiamsi religiosum & sanctissimum jurare juramentum, & de damno infecto cautionem præstare velint. Promissa enim hac in parte non servant, & juramenta cum Pseudo politicis, qui eximium hoc nomen minime merentur, & aliis hujus generis Theologis frangunt, in bello omnia licere, dicentes: *Ut Scriptor quidam anonymus optimè profert: Les conquérans ont besoin de toute sorte d'instrumens, & les savent tous appliquer à leur usages.* Caterum, si ex utilitate totius corporis politici sit, libentissimè concedo, posse ejusmodi transitum exercitualement innoxium permitti, & melius esse statum in extrema necessitate cum

Gencilet.

Gentileto Innocentio, in suo anti Machiavello lib. 1. Theorem. 1. pag. 59. & sequent. Quædam membra potius esse avellenda, priusquam totum corpus pereat, & ruinam minitetur.

TH. XXIX.

UTILITATIS quoq; INNOXIE nomine insignitur ad ripas navigantium ad pulsio, non tamen planè hujus liberrimum est exercitium, sed quodammodo restrictum, & coarctatum, licet enim vir iste magnus sapissimè nominatus, & laudatus ex sapius refutata hypothese putet omnibus prætereuntibus licitum esse ad ripas se convertere, ibiq; aliquantisper morari: Cum riparum usus jure Gentium sit publicus, sicut ipsius fluminis usus, adeò ut naves ad eas ad pellerent, funes arboribus ibi natis religare, onus aliquod in his reponere cuilibet liberum sit, § 3. *Inst. de R. D.* Tamen hujus rei faciem planè immutatam esse quilibet dignoscet; Libenter autem hæc concedi posse autumo quoad usum, tamdiu donec à quodam occupata sint, & facio hic cum *Dn. Strauchio & Zieglero* dicentibus, occupata fuisse olim, & adhuc occupari posse & mare & littora; Cum quod privato licet per inædificationem l. 10 ff. *de R. D.* absurdè populo denegetur. Licet igitur publica quoad usum omnibus certæ regionis alicujus pateant, attamen quoad proprietatem illius regionis principi subjacent. Videtur igitur huic hypothese multum derogatum esse, partim per jus Feudale, partim per receptam consuetudinem atq; observantiam. Harum enim rerum usus, adeò restrictus est, ut hodie anchoras alienis littoribus sine Principis concessione injicere, multò minus tugurium ponere nequaquã liceat. *Vid. Dn. Struv. Syntagm. jur. Feud. cap. 6. aphor. 7. num. 3. & 14. qui ex Bodin. lib. 1. de Rep. cap. 10. & Suijman. de jure marit. p. 2. c. 4. num. 168. probat.* Præprimis cum proprietas rivi spectet ad eum, cujus territorium interluit.

terluit. Hoc jure quoq; Belgas in Cabo de bona Speranza
erga exteros usos esse notat Th. 9. jam tum allegatus
Dn. Volquardus Ivers, in Itin. lib. 14. cap. 19. Multum igitur de-
trimenti Princeps ex hac re caperet, si unicuiq; liberrimum
accessum permetteret. Accurata ergo & Principis, & popu-
li Majestatem habentis in hoc exabit industria, si omnem
curam, viresq; mentem deniq; omnem in eo figent, atq; lo-
cabunt, quo subditis benè consulant, & dolus nemini, ne-
dum exteris sapissimè ad littus navigantibus, patrocinetur;
Publica enim sunt, & ad regalia spectant: Imò omnibus
sunt adempta, aut ad minimùm sub certis tributis pedagiis,
ac vectigalibus concessa, *Vid. Mynsing. Cent. 5. Obs. 70.*

TH. XXX.

Permittitur tamen præter navigantibus ad littus ad-
pellere, & ad tempus morari, tum ob emolumentum &
commodum defatigatorum, quò vires resumant, & res fra-
ctas resarciant. Cum quod homo homini naturaliter in-
servire debeat, & ex commodo reipublicæ sit, si modò cer-
tum quoddam tributum, quod Pontaticum, vel Anchora-
gium vocant, germanicè *Brücken-Geld/Änder-Geld* persol-
vant, de quo jure extitit, siue Anchoragi *Vid. Roman.*
cons. 271. Freccia de Fend. lib. 1. de officio admirali maris n. 21. Lot
fred. cons. 24. Hoc enim modo si subditi & prætereuntes non
nimium gravantur, & modicum tributum vetusto more
αγκυρηβολα teste *Hesychio* persolvunt, horum commodis
Princeps non solum prospicit, sed & propriis rationibus o-
ptimè consulere videtur, dum hoc modo Remp. tam civi-
lem, quàm militarem optime administrare, & ærarium,
quod aliàs nervus rerum gerendarum est, optimè augere pos-
terit. *Vid. Dn. Christian Hennel. de arario seu de rat. acquir. Princi-*
pi pecun. p. 1. c. 3. p. 87. sequ. Conring. de arar. bon. Princ. rectè con-
stit.

fit. aug. & conserv. th. 48. Hahn. in Obs. ad Wesenb. volum. 2. p. m.
 287. Hoc enim collapsio, neq; civilis neq; militaris Status
 diuturnitatem habere posset, quid? Ecclesiasticus, qui ani-
 mam concernit, periclitaretur, imò per totum semel col-
 lapsus status tam facili negotio lacertos movere haud
 posset.

TH. XXXI.

Similiter quoq; se res habet cum iis, qui sedibus suis sunt
 expulsi; & quibus perpetuam habitationem, imò loca de-
 ferta occupare volupe est. Non tamen adeò expedita est
 Quæstio hæc, cum sub certa conditione iis demum hæc fa-
 cultas sit concedenda, si nimirum mecum ejusdem sint re-
 ligionis, aut si propter veram & orthodoxam religionem e
 regione quadam sint expulsi: Tunc enim ex Christiana cha-
 ritate quilibet hosce recipere cogitur; Et sic subditus propter
 religionem in imperio permissam solū & domiciliū mutans
 in territorio alterius status imperii, qui eidem religioni ad-
 dictus est, domiciliū ac jus civitatis optimè petere potest.
Nicol. Myler. in not. ad Rumel. in A. B. Car. IV. p. 2. diff. 2. Car. VII. p. m.
 670. Concives enim ejusmodi exsules sunt in Christo, quos à
 civitate excludere salvā conscientia nemo potest. Quapro-
 pter memorabile & hæc de re satis gloriosum hoc seculū ex-
 emplum nobis reliquit Sereniss. GUSTAVUS
 ADOLPHUS Rex Sveciæ piæ memoriæ, qui mul-
 tos solum religiose mutantes in publico regni sui
 edicto regionis suæ vacuas sedes occupare iussit.
Job. Phil. Abelin. T. 1. Ab. Francus. ad annum 1617. Godefr. Sculaz.
Chron. ad annum 1617. Idem quoq; annales referunt de Ele-
 ctore Potentissimo JOHANNES GEORGIO I. qui varia
 loca & oppida &c. ob religionem depulsi in solatium con-
 cessit, inter quæ & *Johann Georgen Stadt* assignavit.

TH. XXXII.

TH. XXXII.

Alias nemo negare poterit, hanc concessionem multum incommodi secum habere; varia enim morborum genera sapissimè in urbes inferuntur: Imò aliquoties ejusmodi lues omnes incolas penetrat, multos in perniciem Reip. morti dat, quò sit, ut bene constituta respublica funditus pereat, & evertatur. Accedit, quod ingentis multitudinis accessio incolarum sit excidium & oppressio. Cives enim nostri bonos mores edocti, sapissimè ab his non solum malis moribus, verum etiam naturalibus, & moralibus vitiis imbuti, seducuntur, pro probitate malitiam, pro laborum assiduitate otium addiscunt, imò adeò degenerant, ut tantummodò id, quod gulæ & ventri eorum inserviat, pro summo bono existiment. Quis ergò non liberè & ingenuè fatebitur, optimam Remp. post multas seditiones deniq; funditus pessumiri, nisi quasi de specula huic malo prospiciatur, & statim medicina representetur. Generaliter ergò & cum clausula concludo, eos optimè recipi posse, qui jura Magistratus statim subeunt, tributa & hujusmodi alia in commodum & conservationem Reip. pendunt, eorumq; pœnis cum devotissima quadam voluntate se subjiciunt, & post debitæ ultionis acrimoniam irrevocabili exilii animadversione, si hac digna commiserint, plecti sinunt. Benè autem Magistratus animadvertet, quos, & ne falsos cives, quos *Marqu. Freberus Phalburgeros* vocat, recipiat; Ex iis enim plus oneris & incommodi, quam lucri & auxilii sensuri essent, sunt enim secundum *A. B.* textum hi, qui in fraudem sui superioris se in civitatem aliam adscribi procurant, ut ejus privilegiis & defensione fruantur, & tamen in locis pristina habitationis permanent, *Arum. ad A. B. Disp. 6. ch. 11.* De aliis tamen *Phalburgeris* etiam concedo, qui non plenarium

rium jus civitatis habent, licet ibi soleant habitare, *Besold. in
Disc. de jur. Ordinibusq. civium cap. 3. num. 5.*

TH. XXXIII.

Sed quid porrò de MAHUMEDANIS, GENTILIBUS, & JU-
DAEIS sentiendum? & an his hæc UTILITAS INNOXIA adscri-
bi possit? videbimus: De prioribus planè nego, nisi sacro
baptismate lavati, ad nostram religionem accesserint. Hos
enim ut *Osiand. in not. ad Grot.* loquitur, nunquam debe-
mus in Remp. recipere, quemadmodum nunquam pestem
aliquam quis domui suæ vult inferre aut admittere, ubi
prohibere potest. De judæis tamen favorabilior est causa,
cum secundum *A. B. cap. 9.* jus recipiendi judæos ad Electo-
res & reliquos status imperii, qui modò regalia habent, per-
tineat; Attamen multi negant, & quidem duplici ex fonte.
(1) quod per fidi isti homines Christianorum facultates ex-
sugant. *Ord. Polit. de anno 1530. tit. von Juden und ihren Wucher/
& de Anno 1548. eodem tit. & Reichs. Abscheidt de Anno 1576. neben
Berathschlagung & seqv.* tum etiam, quod horrendis cruciati-
bus Christum afflixerint, eum contumeliis prosciderint, &
adhuc in odium & contumeliam christianæ religionis quæ-
cunq; impiè evomant *Speckhan. in Diatagm. Judæor.* Ob quas
causas etiam non immeritò in plerisq; Germaniæ provinci-
is, ut & in Gallia, ex qua eos PHILIPPUS IV. sine spe reditus
ejecit. *Vid. Johan Micrael. lib. 3. sect. 2. pag. 662.* non tolerantur.
Gregor. Tholos. in Syntagm. jur. lib. 22. cap. 3. num. 23. Adrianus
quoq; Imperator Judæos, quod Mesopotamiam, Palæsti-
nam, Cyrenen, Cyprum & alia loca admodum turbarant,
misso exercitu omnes ex Judæa patria eliminavit, & Æliam,
quo loco Solymæ fuerant, condidit. Hac ratione Judæi, qui
cœdibus superfuere, urbibus & vicis judææ dirutis, in perpe-
tuum exsilium abierunt, eorumq; posterì sine lare, sine

E 2

Rege,

Rege, sine Sacerdote, sine DEO extorres in orbe vagantur.
Vid. Joan. Micrael. Synt. Histor. lib. 2. sect. 3. Idem quoq; fecit
 CAROLUS V. cum libera regni Neapolitani possessio à
 FRANCISCO I. Gallia Rege ad Ticinum capto, inter alias
 pacis conditiones ipsi traderetur, & omnes hos fœnerato-
 res, qui solummodò Principes falsis rogationibus demulci-
 ente miseros subditos divexabant, & defraudabant, Nea-
 poli expulit. *Vid. Joan. Micrael. Synt. Hist. lib. 3. sect. 1. pag. 598.*
 Ast melius & humanæ societati convenientius esse statuo,
 Judæos non facilè recipere, semel autem & absolutè rece-
 ptos tolerare, nec expellere. *Rumel. p. 1. diff. 8. th. 6. Reinkings-
 lib. 2. class. 2. cap. 3. per. 102.* (ne ob dejectionem & imminutio-
 nem populi Resp. detrimentum sentiat, ut de Ferdinando
 Hispania Rege ex *Christoph. Forstn. not. polit. ad l. XI. Annal.
 Tacit. p. m. 64. David Mey, ad jus Lubecens. lib. 1. tit. 2. a. 2. n. 61.
 seqv. refert. Zigler ad Gröt. cap. 2.* quod octingenta millia
 Judæorum regno suo ejecerit, & de Philippo III, quod
 Maurorum nongenta millia abire per edictum suum fece-
 rit, quo etiam factum, ut plurimæ Hispaniarum provinciæ
 incolarum inopia jam tum ante laborantes, tamen non tot
 ea exhaurirentur) præsertim sub hoc effectu, ut de omnibus
 tutelam præstent, ut ut melius esset, sicum clausula precariis
 reciperentur. v.g. *Wir behalten uns vor solch. Privilegi-
 um zu mehren/mindern/ auch zur Zeit gar zu annulliren.*

TH. XXXIV.

Interim tamen nihil refert, si his conditionibus recte
 piantur, ut sub certis legibus vivant. *Myl. ad th. 17. Diff. 8. in
 addit. tit. 6. pag. 189. & Brautlicht, lib. 4. cap. 7. n. 9. Daniel. Otio
 in lib. I. P. cap. 19.* ut compellantur ad audiendam S. Evan-
 gelii prædicationem *Luther in lib. de Judæis operum Germ. tom 8.
 ut habitu utantur discreto arg. l. 15. & 27. & l. 39. de jurjur. c. in
 nonnullis*

nonnullis 15. X. de jud. Imò ut certo in vestibus signo à Christi-
 anis discernantur, *Keikerm. lib. 1. politic. p. 380. Schneid. ad rubr.*
de success. ab. intestat. num. 9 & seqv. Ordin. Polit. de anno 1530. tit.
von der Juden Kleidung. neve in neophytum, vel recens ba-
ptizatum injuriis sub pœna ignis grassentur, l. Judæis 3. C. de
Judæis & cœlic. neve nostros Christianos sub pœna proscri-
ptionis bonorum & sanguinis seducant, l. Judæis 18. C. de Judæis
& cœlic. Synops. Basilic. lib. 60. tit. 14. c. 31. & hujusmodi alia,
quæ enumerare superfedeo vid. ap. laudat. Myler. loc. cit. Da-
niel Otto in lib. I. P. l. cit. Interim tamen fœnus & usuras im-
moderatas, quibus pauperes Christianos ferè ad internecio-
nem delent, exercere, vetentur, Vid. cap. 67. c. post miserabi-
lem 72. & c. 18. X. de usur. Ordin. Imp. Augusta promulgata 1530.
1548. & 1551. Jul. Clar. lib. 5. recept. sent. §. usura num. 7. Sed
munera civilia & patrimonialia agnoscere, tributa, deci-
mas pendere, variasq; oblationum præstationes solvere,
& planè se curiali fortunæ subicere debent, l. 17. C. de Judæis
& c. c. quanto amplius 12. §. fin. X. de usur. l. Spaldonem 15. §. jam-
autem 6. ff. de excus. tutor.

TH. XXXV.

Attamen summoperè cavendum est; ne hi sangvisugi,
 ut eos vocat *Gilhausen in arb. judic. p. 1. c. 1. §. 1. n. 70.* ad guber-
 nacula imperii evolent, *l. fin. in pr. C. de juda. Becht. de secur. & salu.*
cond. th. 99. Indigni enim sunt egregiis muneribus: Et certe his
 admoti non solum omnia in ruinam Reip. sed etiam totius
 Germaniæ impenderent. Hinc etiam taxandi veniunt illi su-
 periores Magistratus, & aliquando propriam ruinam sen-
 tient, qui varia officiorum genera *Vid. Auctores antea citati &*
alia his sub pacto concedunt, unicè enim provident, & pro-
spiciunt sibi suisq; commodis, etiam cum maximo Principis
& Magistratus detrimento, & summa subditorum de pau-

peratione. Quare Principis praesentia hic opus est, hæc enim, etsi nihil agat, cautos tamen & sollicitos reddet ministros, & Judæos remotos ab officiis exulare faciet. Perche e principalmente ufficio di buon prencipe il lasciarmai tra passare pur un sologiorno senz' intendere, e provvedere alle cose concernenti del suo stato il governo, imitando in questa parte il diligente pittore, che non perdere inutilmente il tempo, quando non facesse ogni di altro che tirare una linea sola, sotisfà all'animo suo. Et amministrando ai suoi cittadini ragione, corrisponde al debito dell' ufficio suo, e fache appartiene, al buon governo, dando udienza à preghi, & alle suppliche de gl'amici, & de i confederati per provvedere à bisogni loro, & à quei disordini, che naturalmente nascer possono. E quel Principe il quale mette queste cose à effetto, sodisfà a suoi subditi e n'acquista gratia à Dio *Vid. Curian. Comment. in libr. prior. annal. Tacit. lib. 4. p. 506.*

TH XXXVI.

Ast ob stare videtur assertioni nostræ l. 3. § 3. ff. de decur. ubi Decurionatus officium adipisci potuerunt. Sed & istam dignitatem apud Romanos magis odiosam & spre tam, quàm utilem fuisse. Comparantur enim hi cum spuris & incestuosis, qui aliàs ab omnibus officiis exclusi hunc solum ordinem impetrare possunt, juxta l. 6. h. t. Magnam, insuper servitutis speciem præ se ferebat, ut refert *Briffon. lib. 4. antiquit. cap. 13. Donell. lib. 2. Comment.* adeò ut etiam morientes tenerentur certam partem bonorum suorum curiæ relinquere. Insuper nihil quicquam in fraudem Curiae parentibus, liberis, aut aliis amicis erogare. Quid? Filii ne quidem se huic oneri subducere poterant, &c. *Vid. Sthman. in nucl. Inst. ad tit. 10. de Adopt.* His igitur perspectis optimè Princeps sibi prospicere debet, ne horum consiliis nitatur, aut alia in detrimentum Reip. perpetret, aut, quod gravissimum fœdus quod ex consultationibus antea actis constat, cum

cum his & reliquis in fidelibus ineat : A Deo enim gravis-
 simè puniuntur, ut videre est, ex Domini *Fritschi* Principe peccante, ex quo unicum saltem exemplum de regno Franciæ
 & Francisci posteritate referam. Hic enim Franciscus, prius
 infidelium consiliis abreptus, tandem fœdus cum in fideli-
 bus, imò ipso Turca iniit, & contra Carolum V. ex sola am-
 bitione conspiravit, impium sanè factum, Principeq; haut
 dignum ! [ita enim vocat *Belcarius rerum Gallicarum Commen-
 tator* lib. 22. num. 21.) Sed quid fit ? Hic paulò post lineæ suæ
 miserabilem exitum præbuit : Deus enim eum adeo punivit,
 & adflixit, ut posteritas ejus extincta prorsus corruerit ; Hen-
 ricus filius in publico spectaculo occisus, nepotes, dolor,
 bellum, venenum, cultellus, ita brevi tempore absumserit,
 ut una eademq; gens viderit, valesiam lineam & summam,
 & nullam. *Saavedr. Symbol. Polit.* 93. *Schonborn lib. 4. polit. c. 36*
 Unde & non sine causâ, & gravi contristatione tanquam in-
 solatium hujus rei tristem eventum Henrico III. Galliæ Re-
 gi Venetiarum Dux sermone gravi & eleganti exposuit : Ver-
 ba Ducis elegantia adhuc adferre lubet ex *Florimundo de Ra-
 mond de la naissance de l'heresie* lib. 7. c. 20. D'ou pensez vous, Sire
 que soient de coulés tant de malheurs, l'un sur l'autre en vôtre
 Royaume, & sur les personnes de Roys vos predecesseurs, si c'en est
 de cette alliance contractée avec l'ennemy de Jesu Christ ? tant des
 ames Chrestiennes trainées captives par le corsaire Barberosse, a-
 pellé par le Royvôtre ayeul & qui de puis ont été forlées renier
 leur baptême, crient vengeance aux enfers contre les auteurs de
 leur infortune. On peut se maintenir avec l'infidele, mais de-
 faire une ligue offensive & defensiva, c'est declarer la guerre à Dieu,
 qui seait à son tour à prendre la vengeance, quoyque tardive, mais
 d'autant plus grieve. *Verba hæc Limn. ad proem. cap. Car. V. p. 87.*
 alias latinè tradidit. Caveant igitur sibi principes ne hujus-
 modi Judæos & infideles in consilium adhibeant, istis sub
 pactis

pactis praefecturas, aurifodinas, & his similia concedant, ac postea horum falsis persuasionibus seducticum aliis foedus feriant, vel alia perpetrent, ipsis perniciofa, & poenas deinde gravissimas sentiant.

TH. XXXVII.

Idem quoq; judicium esto de Zingaris, otiosis, & similia farinae hominibus **Von Ziegeunern/müssigen starcken Bettlern und unnützen herlosen Gesindlein**: hi enim ne semel quidem sunt recipiendi, sed planè arcendi, *Vid. Reformation. guter Policey zu Augspurg 1503. auffgerichtet S. 5. Der jenigen halben die sich Zieghner nennen 2c. It. Wir wollen auch das eine jeder Obrigkeit der Bettler und anderer Müßiggänger halber ein ernstes Einsehen thun &c. Item Sereniss. & Celliss. Dn. GEORG. GVIL. Ducis Brunsv. & Luneb. Edict. Wegen der fremden Bettler und Zieghner &c. de ann. 1580. Renovat. ejusdem de annis 1655. & 1657.* Cum quod sint pestes Rerump. voraces, & privatorum bona quovis modo diripiant, tum quod nihil magis in votis habeant, quàm everfionè & ruinam bene constitutæ Reip. Præprimis verò Zingari; hi enim nihil sunt aliud, quàm manipulus furum, & colluvies pessima otiosorum, ac fraudulentorum hominum ex variis nationibus non ita remotis, sed vicinis collecta: Qui extra civitates, in agris, in triviis tentoria erigentes proditiõibus, latrociniiis, deceptionibus & permutationibus, atq; ex chiro-mantica divinatione, oblectantes homines, iis fraudibus vitum mendicant, *Vid. Dn. Martin. Mayer. de Advocat. armat. cap. 8. n. 77. & seqq. It. Christoph. Besold. in suo thes. pract. lit. Z.* Quare hæc carcinomata & purgamenta è civitate ejici, ad Garamantas & Indos relegari, nullæq; litærae salvi conductus iis concedi debent. *Vid. Dn. Frisch. in suo Princip. peccantes. Conclus. 78.* Eò magis quod, ut jamtum dictum, sint prodito-

res

res, Verräther und Auspäher / welche der Christen Landt den
Türcken / und andern der Christenheit Feinden verkundschaf-
fen / *Reform. Polit. August. de anno 1548. tit. von den Zigeunern*
Hoc enim si sit, civitas verè est beata, & secundum *l. congruit.*
13. pr. de Offic. Pres. territorium alicujus Principis est paca-
tum, & quietum, si sollicitè Princeps per Præsides & Officia-
les agat, ut malis hominibus careat.

TH. XXXVIII.

Ast cum in prioribus mare paulisper consideraveri-
mus; operæ pretium nos facturos existimamus, si & legem
Rhodium de jactu inter UTILITATEM INNOXIAM referamus;
Cum igitur hæc tractet, de contributione propter merces
levandæ navis, & evitandi communis periculi causa in ma-
re jactas, & utiq; hi, quorum merces propter hunc jactum
servatæ sunt; ad refarciendum damnum tenentur. *Vid. l. 1. l.*
2. in fin. l. 4. pr. ff. de l. Rhod. Anton. Faber in rational. ad l. 14. ff.
de prescript. Vinn. in notis ad comment. Peckij in l. 2. pr. ff. de L.
Rhod. lit. B. Summa enim aliàs injuria adficerentur, si ejus-
dem conditionis & qualitatis homines cum damno reli-
quorū summo, & proprio lucro locupletarentur, quod con-
tra naturam. Quare tali jactu damnum passi, licet adver-
sus ipsos quorum merces servatæ sunt, nec ratione contra-
ctus, delicti, nec juris in re, & per consequens nullam actio-
nem habeant, *Vid. Loccen. tr. de jur. mar. lib. 2. c. 8. §. 12. p. 221.*
tamen ex locato adversus magistrum navis experiuntur, qui
deinde cum aliis, quorum merces servatæ sunt, etiam cum
retentione rerum servatarum agit, ut detrimentum pro ra-
ta, sive portionem damni refarciant. *Vid. l. 2. pr. ff. de l. Rhod.*
Et ibi Peck. ff. cod. it. Magnif. Dn. Struv. in S. J. C. Schnob. Dissp. 9.
th. 9. b. l.

F

TH XXXIX.

TH. XXXIX.

Sed cum paucula tantum dixerimus de jactu, hic statim
sele offert difficillima Quæstio de jure naufragii, quod gallicè
Varbes, Germanicè *Fahrrecht*, *Grundruhe* vel *Grundi Ruhe*,
Grundrecht vocatur. Et licet perversam istam consuetudi-
nem in plurimis locis receptam esse, non solum apud o-
mnes; Verum etiam in Angliâ, Sicilia & littoribus Italiae,
imò plurimis aliis locis, &c. hujusmodi compendia naufra-
giorum pro Regalibus haberi ex Luca de Penna & Johanne de
Platea in l. 1. C. de naufrag. lib. 11. constet; tamen hæc con-
suetudines non solum juri divino, sed etiam naturali, Gen-
tium, Canonico, ac novissimis imperii constitutionibus pe-
nitus contrarias, & interdictas esse, nemo est qui non videat.
Cum alterius enim damno locupletari nonne ferinum, &
insociabile, imò contra præcepta divina est? Nonne omnem
sociabilitatem tollit? Præprimis cum levandæ navis cau-
sa è navî ejecta maneat dominorum, nequaquam verò
pro derelicto habeantur, §. ult. instit. de R. D. l. 2. §. fin. l. 8. ff.
de l. Rhodia. l. 9. §. ult. de A. R. D. l. 44. de A. R. D. l. 13. l. 21. de
adquir. vel amitt. poss. Non enim eo animo ejiciuntur, quasi
quis habere nolit, sed quo magis vitam, quam modò usufru-
ctuario & precario possidet, servet, & maris periculum effu-
giat §. 48. Instit. de rer. divis. Quare optimo jure hæc consue-
tudines relegendur & damneantur. Vid. Joan. Loccen. de jure
marit. & naval. lib. 1. c. 7. §. 6. & lib. 2. c. 7. §. 5. Hug. Grot. de jur.
Bell. & Pac. lib. 2. c. 7. Accedit, quod ingens sit sævitia in ferè
mortuum & infinitis naufragii calamitatibus oppressum,
porro sævire, & quàm immanissimè debacchari. Quare Au-
gustissimi Imperatores calcar addiderunt, & has pessimas
consuetudines è medio, sustulerunt. Vid. Imperatores
Constantinum l. 1. C. de naufrag. It. Fridericum II. in autb.
Navigia

Navigia C. de furti, lt. Constitutionem Criminalem Caroli V. Imperatoris Augustissimi, articulo 218. von Mißbräuchen und bösen unvernünftigen Gewohnheiten/ ubi penitus hæ consuetudines eradicantur, quod etiam multis præjudiciis Camera Imperialis testatur Vid. Gail. 1. Observat. 13. n. 6. Sixtin de Regal. lib. 2. c. 3. n. 96. videatur quoq; Besold. in thesaur. pract. voce Strand. Recht it. Webner. in observ. Pract. lit. G. voce Gewohnheit. Dn. Georg. Adam, Struv. in S. J. C. p. 732. Exerc. 20. Sic enim inventa nequaquam sine furti specie detineri & deprehendi possunt. S. fin. Instit. de ver. divis. Secus verò ferres habet, si certò constat, res à deficiente pro derelictis absq; ulla necessitate haberi, tunc enim Dominium ob voluntariam abjiciendi voluntatem amittitur. Imò si præeunte intimatione statuto tempore nullus apparet Dominus, tunc plerumq; major pars Fisco, minor inventori cedit; imò loci consuetudo attenditur. Alia verò res est de Margaritis, Corallio, Gemmis, & hujusmodi pretiosis rebus ad litus alluentibus, wenn sie an das Ufer stranden: Hæc enim, & similia instar auri fodinæ unicè ad Regalia pertinent, & a nemine sine furti quadam specie auferri possunt, quo Majestas Principis eo melius sustentetur, & conservetur.

TH. XL.

Idem quoq; judicium, & eadem, UTILITAS INNOXIA esse, si incendii arcendi causa vicini ædes diruantur, tunc enim summè iniquum esset, si hic incommodum, alter verò commodum sentiret, quare ab omnibus æqualis proportio damni est compensanda. *Vid. l. 49. §. 1. ff. ad L. Aquil. l. 3. §. 7. in fin. ff. de incend. ruin. naufr. Co. lt. Dn. Struv. in diss. sua de edificiis privatis lib. 69. eodem quoq; modo ferres habet cum prædium unius civis pro salute civitatis diruto. Vid. Carol. à Mansfeld. Magist. milit. tr. 2. p. 2. c. 7. p. 199. Modest. Pistor. 1. Const. 16.*

TH. XLI.

TH. XLI.

Ultimò deniq; *Matrimonia* ad UTILITATEM INNOXIAM referimus: Nulla enim sanè Respublica deficiente prole constare posset; quid sublato hoc, funditus prostrata, atq; diruta non solum omnis jaceret Respublica; sed etiam omnia commerciorum genera penitus collabascerent. Quare pro virili quilibet Magistratus omni animi impetu ad id debet incumbere, quò fertilissimam, & in hoc passu benè constitutam habeat Remp. Extendenda quoq; est libertas matrimonia ambiendi, & contrahendi ad vicinas gentes: puta si Virorum populus aliunde expulsus aliò advenerit, cum ob magnum emolumentum, quod exinde ad civitatem pervenit (si tamen gens adveniens sit honesta) cum quod sine foemina agere, licet non omnino humanæ naturæ, tamen plerorumq; hominū naturæ repugnet. Vid. nomine & re magnus ille *Grot. de jur. B. & P. l. 2. c. 2. §. 21.* Interim tamen requisita, quæ ad justas nuptias pertinent, probè observentur, & contrahentes non in ad finitatem, consanguinitate & aliis, quæ justas nuptias impediunt, peccent. Quare dissimilitudo religionis omnino est attendenda; hæc enim impedit matrimonium contrahendum tam de jure divino, quam Canonico & civili. *Gen. 6. Deuter. 3. 7. & 24. Esdr. 9. 3. Reg. 19. Act. 13. I. Corinth. 6. Exod. 34. vers. 16. Ludw. Diss. 2. lb. 2. lit. E.* Non ergò fidelis, cū infideli nec judæi cum Christianis, & è converso Christiani cum judæis matrimonium contrahant: Ratio, ne fidelis ab infideli seducatur. *l. ne quis 6. C. de judæis. c. judæi. 10. c. cave 15. c. si quis judæica 17. Caus. 28. qv. 1.* Adeò ut contravenientibus ex constitutione Valentiniani, Theodosii & Arcadii poena adulterii irroganda veniat *d. l. ne quis 6. C. de judæis.* Quod sanè quàm perspicuè & perquam elegantissimè explicant & interpretantur. *Menoeb. de arbitr. jud. Quest. lib. 2. Centur. 3. Cas. 290. n. 1. 2. 3. 14. 5. 6. & Roland. à Valle Vol. 2. consil. 35. & Jul. Clarus in Practica Crimin. §. fornicatio vers. cum judæis.* Igitur ab hujusmodi nuptiis merito abstinendum,

TH. XLII.

Ethæc sunt, quæ hac vice de UTILITATE INNOXIA in medium proferre volui, licet autem plura adhuc à me adduci potuissent, & debuissent, præprimis quod totum jus nostrum tam publicum

cum

cum, quàm privatum, imò omnis ratio status nihil aliud sit, quàm vera quædam UTILITAS INNOXIA, tamen variis negotiorum generibus irretitus, hîc hæere cogor; Interim si quæ à me minus rectè, aptè, concinnè aut decenter prolata sunt, ea corrigas, ac favore tuo cum benevola quadam censura me complere, est quod benevole Lector magnopere velim. Tibi autem ô Trinitate & omnipotens Deus pro immensa tua bonitate & clementia, qua me hucusq; inter varia fluctuantia fortunæ tela quàm clementissimè conservasti, submisit devotissimas persolvo gratias, & porro ad Te, ô immense DEUS ardentibus fundo preces, ut divina tua gratiâ in omnibus negotiis & actionibus meis mihi quàm clementissimè adesse velis, quò omnia vergant in Nominis Tui gloriam, egoq; vitam meam in hisce ruderibus & parietinis temporum, quàm non patrimonialitèr, sed modo usufructuario & precario possideo, factam tectam conservare, Tibiq; puram & incorruptam aliquando reddere possim. Tibi sit Laus & gloria in sempiterna secula. /

SOL veluti radians lunam; ceu luna minores
Exsuperat radiis stellas; CLARISSIMÈ FAUTOR;
Sic scriptis clarum fiat, factisq; celebre,
Exsuperetq; Tuum multorum nomina Nomen;
UTILITAS adsitq; Tuis INNOXIA cœptis!

Ita

Consultissimo Dn. Doctorando aggratulari
cordiculus voluit

JOHANNES HERMANNUS A SODE, J.C.tus,
Consiliar. Electoral. Moguntin. nec non Collegii
Jurid. Senior, nonumq; hodie, ut & Saxon, Decanus.

προς Φάνητος.

FELIX, qui didicit jura Qviritorium; Talem Causidicum novimus optimū,
felix, qui potuit Teutonicum forū FALKENREICHIADÈM, quippe volubili
pernòsse intimiùs; densa clientibus & docto pariter qui celer Ingeni, &
hunc stipat medium cohors, lingvæ remigio valet.

Sub Galliecinium limina Januæ,
prudens consilium rebus in alperis, Salve Nobilium prima sodalium
fessis, & dubiis nunc sitientium nostrorum facies, gloria, pars, decus!
urget turba frequentior, macte hòc eximio pectoris impetu,
Orbis Saxonici bono!

Faxit

Faxit tergeminaus sideræ domus
Præles, sollicitæ copia pagina,
de rectâ Utilitate, innocuâ simul
multis præsidio fiet!

Faxit, purpureæ splendor adorea,
quò Doctor futilat mox, Themidos
decus (cipum,
FALKENREICHIADÉS; hunc citò Prince
dignum, Consilio locet!

IOHANN. CHRISTOPH. Wpfelstedt /
J. C. & G. E. P.

S O N N E T.

WAs Wehrtester Freund / nunmehr vor fast Zwen tausend Jahren
Der Redner von Arpin / der Römer Weißheits Liecht /
Des Carlinens Truh aus Grätzens Schatz spricht /
Und lehret hier und dar in seinen Bücher Wahren /
Wie mit Ruh stiften sey dem Recht nach zu verfahren;
Darauff ist auch jegund dein Edler Geist gerichtet;
Der in gelahrter Schrifft den rechten Grund verfähret /
Und löset gleichsam aus verwirrten Zwenfels Maaren.
Man solte billich zwar natürlich das erkennen /
Daß mehr ein wildes Vieh / als Mensch seyn zu nennen /
Der mit des Flechsten Quaal sich zubereichern freut /
Doch gibt es manchen Fall / da die Vernunft sich schneut.
Dieselbe hastu nun Herr Falkenreich erkläret /
Drümb Dir die Wissenschaft den Doctors Adel währet.

In honorem Nobiliss. Dni, Doctorandi adpon.

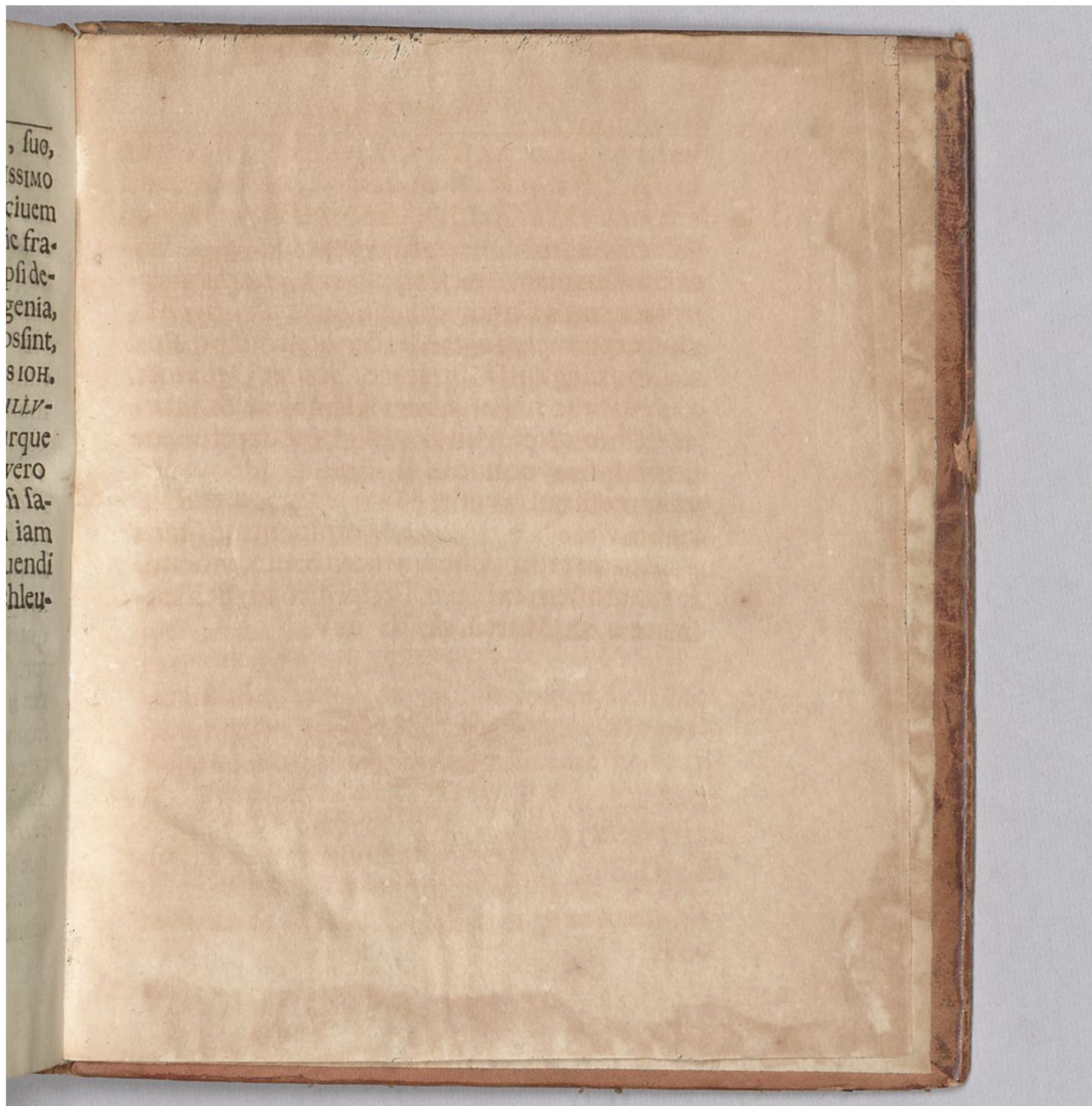
HEINRICH ENOCH Ziegler.

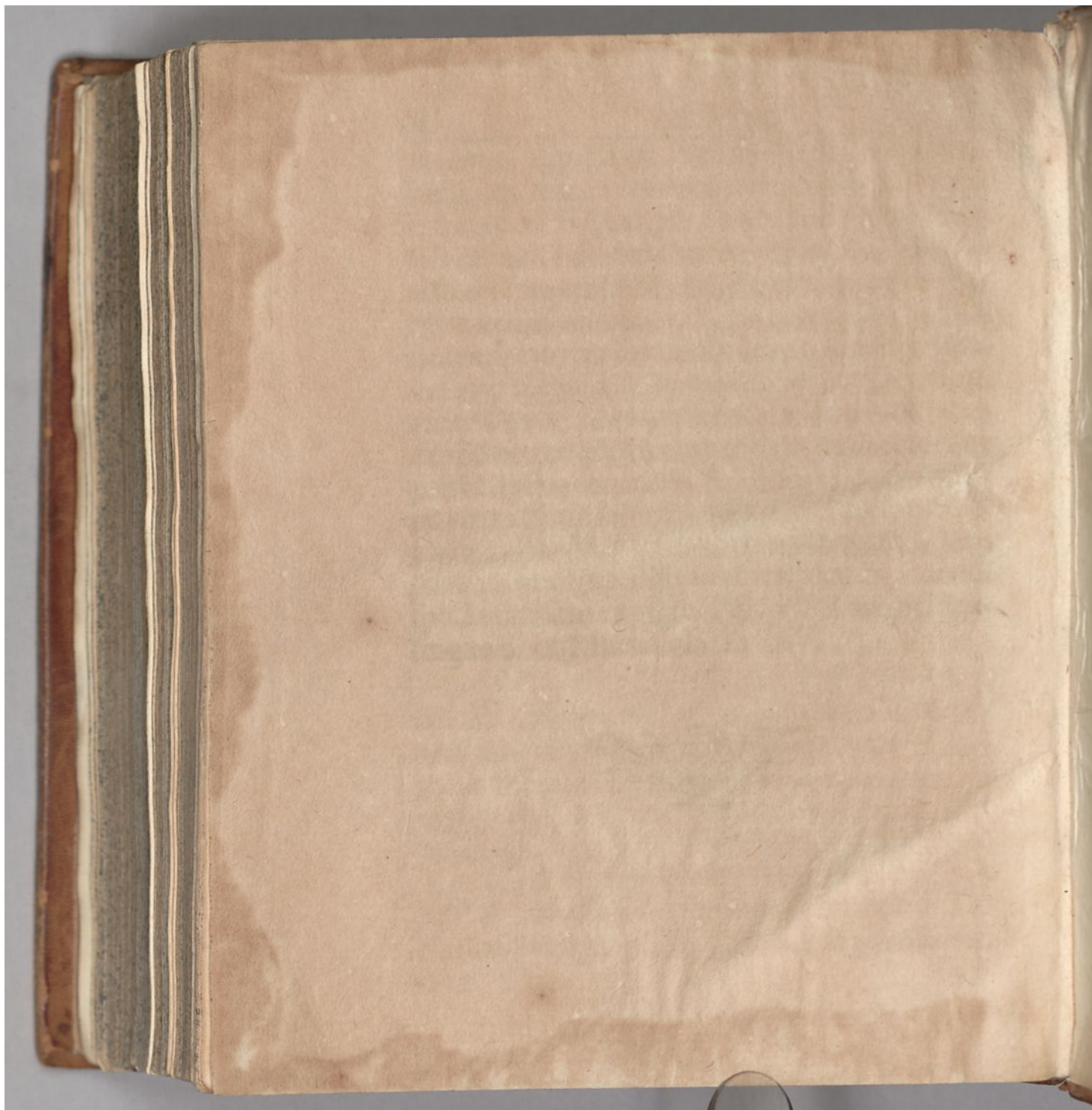
Fontibus ex imis primisque innoxia quid sit
Utilitas verè ceu solideq; doces:
Sic quæscunq; Tuis innoxia, MAXIME FAUTOR,
ausibus utilitas adsit & omne bonum.

Ita Nobiliss. atq; Clariss. Dn. Doctorando Præsidi aggratu-
lari animitus voluit Respondens.

N Oxia quæ nullis, quin cunctis commoda, FRATER
Dum scribis, Themidosserta suprema refers.
LUDOLPHUS HERMANNUS Falkenreich/I. U. St.

F I N I S.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Lebn. Marg. 41, Stück 14;ZEN Lebn. Marg. 41, [54] - -

6832

35
GWL B Hannover
036 855 901

IV 5 A
40
685

